

Przedmiotowe Ocenianie Ucznia
Język polski

poziom podstawowy i rozszerzony

I Liceum Ogólnokształcące
im. Juliusza Słowackiego w Skarżysku-Kamiennej

Przedmiotowe Ocenianie Ucznia – język polski

1. Wymagania edukacyjne na poszczególne stopnie szkolne

* zakres rozszerzony

materiał obligatoryjny

materiał fakultatywny

Antyk, średniowiecze

Wymagania na ocenę dopuszczającą	Wymagania na ocenę dostateczną	Wymagania na ocenę dobrą	Wymagania na ocenę bardzo dobrą	Wymagania na ocenę celującą
Uczeń potrafi:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:	Uczeń: potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
• wyjaśnić pojęcia: <i>antyk, starożytność klasyczna, monoteizm i politeizm, judaizm i chrześcijaństwo</i> • określić ramy czasowe epoki	• wyjaśnić znaczenie wynaleźenia pisma dla rozwoju cywilizacji • wyjaśnić pojęcie: <i>kultura śródziemnomorska</i>	• wyjaśnić symboliczne znaczenie Aten, Rzymu i Jerozolimy	• wypowiedzieć się na temat fundamentalnej roli starożytności klasycznej w historii kultury europejskiej	• wskazać teksty kultury nawiązujące do starożytności
• wyjaśnić pojęcia: <i>polis, swobody obywatelskie, prawo, obywatel</i>	• omówić złoty wiek Aten • wymienić osiągnięcia starożytnych Greków • wymienić osiągnięcia starożytnych Rzymian	• omówić różnice między kulturą Grecji a kulturą Rzymu • wyjaśnić, na czym polegał antropocentryzm cywilizacji antyku	• wypowiedzieć się na temat idei kształtujących życie starożytnych	• wyjaśnić pojęcie: <i>kalokagatia</i>
• wymienić najważniejszych filozofów starożytnej Grecji: Sokratesa, Platona i Arystotelesa • wyjaśnić etymologię oraz znaczenie słowa <i>filozofia</i> • wyjaśnić pojęcie <i>cnoty</i>	• przedstawić podstawowe założenia filozofii Sokratesa, Platona, Arystotelesa • omówić najważniejsze założenia szkoły filozoficznej stoików, epikurejczyków, sceptyków i cyników	• omówić dualistyczną koncepcję świata według Platona • wskazać różnice między epikurejczykami a hedonistami	• wypowiedzieć się na temat znaczenia działalności Arystotelesa	• wyjaśnić, na czym polegał przełomowy charakter działalności Sokratesa i omówić jego metodę filozoficzną
• rozpoznać najważniejsze zabytki starożytnej Grecji i Rzymu • wymienić cechy antycznego ideału piękna	• przedstawić główne cechy sztuki antycznej • wymienić innowacje architektoniczne wprowadzone przez Rzymian	• omówić znaczenie harmonii w sztuce antyku • wytłumaczyć, co to jest kanon	• dokonać analizy dzieła sztuki starożytnej	• scharakteryzować przykłady współczesnych dzieł sztuki nawiązujących do antyku
• definiować mit • wymienić rodzaje mitów oraz znać treść „Mitologii” J. Parandowskiego (cz.1 Grecja)	• wymienić i omówić funkcje mitów	• wymienić mitologizmy i przedstawić ich źródła	• wymienić toposy wywodzące się z mitologii	• wyjaśnić, na czym polega symboliczny charakter mitów
• wymienić rodzaje literackie	• zdefiniować epikę	• określić funkcję środków językowych	• wypowiedzieć się na temat obrazu	• przedstawić związki frazeologiczne mające swoje

• zrelacjonować treść fragmentu <i>Iliady</i> Homera • wyjaśnić pojęcie: <i>epos</i> • wymienić najważniejszych bohaterów <i>Iliady</i>	• wymienić cechy eposu homeryckiego • wskazać cechy eposu homeryckiego we fragmencie • omówić kompozycję <i>Iliady</i> • przedstawić boskie i ludzkie cechy Achillesa • wskazać środki językowe użyte we fragmencie	• omówić, w jaki sposób zostały połączone światy bogów i ludzi we fragmencie	człowieka ukazanego w <i>Iliadzie</i>	źródło w micie o wojnie trojańskiej, wyjaśnić ich pochodzenie i znaczenie
• zrelacjonować treść fragmentu „<i>Odysei</i>” Homera* • wyjaśnić pojęcie: <i>epos</i> • wymienić najważniejszych bohaterów <i>Odysei</i>	• wymienić cechy eposu homeryckiego • omówić kompozycję <i>Odysei</i> • wskazać środki językowe użyte we fragmencie	• określić funkcję środków językowych	• wypowiedzieć się na temat obrazu człowieka i jego losu ukazanego w <i>Odysei</i>	• wyjaśnić archetypiczne znaczenie wędrowki Odysa • przedstawić znaczenie pojęcia: <i>homo viator</i>
• zdefiniować dramat jako jeden z rodzajów literackich • zrelacjonować treść <i>Antyfony</i> Sofoklesa	• wskazać w <i>Antygonie</i> cechy dramatu • wymienić najważniejszych twórców tragedii antycznej	• przedstawić kompozycję dramatu antycznego	• omówić rolę teatru w starożytnej Grecji • wskazać w <i>Antygonie</i> części kompozycyjne: ekspozycję, zawiązanie akcji, punkt kulminacyjny i rozwiązanie akcji	• porównać, jaką funkcję pełnił teatr w starożytnej Grecji, a jaką pełni współcześnie • zrelacjonować mit rodu Labdakidów
• wymienić racje Kreona i racje Antyfony • wskazać w tekście elementy budowy dramatu antycznego • wymienić motywy obecne w <i>Antygonie</i>	• omówić zasadę trzech jedności na przykładzie utworu Sofoklesa • scharakteryzować głównych bohaterów • wymienić funkcje chóru w dramacie antycznym na przykładach z tekstu kategorii tragedii greckiej	• wyjaśnić, na czym polega tragizm Antyfony i tragizm Kreona • posługiwać się pojęciem <i>hybris</i> przy charakteryzowaniu postaci Kreona i Antyfony • omówić rolę fatum i <i>harmatii</i> w życiu bohaterów tragedii	• analizować sposób przedstawienia motywów literackich i kulturowych w <i>Antygonie</i>	• analizować koncepcję człowieka i losu w świecie starożytnych Greków, odnosząc się do <i>Antyfony</i>
• wymienić cechy tragedii antycznej • wymienić funkcje chóru	• wskazać cechy tragedii antycznej w <i>Antygonie</i>	• omówić związek między stasimonami a treścią epeisodionów	• analizować fragment tekstu pod kątem funkcji środków językowych	• analizować styl utworu
• zrelacjonować treść fragmentu „<i>Państwo</i>” Platona*	• wyjaśnić, na czym polegało państwo idealne według Platona • opisać, jak według Platona wygląda poznanie prawdy	• wyjaśnić metaforyczne znaczenie opowieści o jaskini • omówić relacje między rzeczywistością materialną a idealną • wskazać cechy utopii w platońskiej wizji państwa	• wyjaśnić funkcję dialogu dla wymowy fragmentu • przedstawić platońską koncepcję państwa	• podjąć dyskusję na temat koncepcji przedstawionej przez Platona
• zrelacjonować treść fragmentu „<i>Poetyka</i>” Arystotelesa* • wyjaśnić pojęcie: <i>poetyka</i>	• omówić kompozycję dzieła • wymienić najważniejsze założenia <i>Poetyki</i> • wskazać, jakie są, według Arystotelesa, wyznaczniki poezji	• wyjaśnić, na czym polega epizodyczność fabuły	• przedstawić i omówić sposoby wywołania <i>katharsis</i> • omówić funkcję mitów w literaturze	• omówić funkcję i znaczenie poetyki normatywnej

• zrelacjonować treść fragmentu „Poetyka” Arystotelesa* • wyjaśnić pojęcie: <i>retoryka</i>	• omówić kompozycję dzieła • wymienić cechy skutecznej wypowiedzi retorycznej	• wymienić i omówić trzy warunki skutecznego przemawiania • analizować wybrany fragment tekstu literackiego pod kątem użycia środków retorycznych	• przygotować wypowiedź retoryczną według wskazówek Arystotelesa	• podjąć dyskusję na temat przydatności retoryki w różnych sytuacjach
• przedstawić postać Horacego • wyjaśnić pojęcie: <i>exegi monumentum, non omnis moriar</i>	• omówić cechy charakterystyczne pieśni • rozpoznać rodzaj liryki omówionych utworów, jego adresata, sposób kreacji podmiotu lirycznego i sytuacji lirycznej • wskazać środki wyrazu artystycznego zastosowane w utworze	• określić problematykę utworów • określić funkcję środków językowych	• omówić koncepcję poety i poezji wyrażoną w utworze	• wskazać i omówić topos <i>exegi monumentum</i> obecny w innych tekstach kultury
• zrelacjonować treść wybranych wierszy Horacego • określić rodzaj liryki • wskazać adresatów lirycznych w wierszach	• wypowiedzieć się na temat podmiotu lirycznego w wierszach • wskazać środki językowe użyte w utworach	• wskazać elementy filozofii stoickiej i epikurejskiej w utworach • określić funkcję środków językowych	• omówić, przedstawioną w wierszach sytuację człowieka w obliczu śmierci	• na podstawie utworów przedstawić założenia filozofii Horacego
• definiować znak	• omówić język jako system znaków	• wymienić i omówić cechy systemu językowego	• porównać różne formy przekazywania informacji	• wyjaśnić przyczyny nieporozumień językowych
• definiować notatkę syntetyzującą • przedstawić budowę notatki syntetyzującej	• przedstawić proces tworzenia notatki	• analizować podane notatki syntetyzujące	• tworzyć notatkę syntetyzującą na podstawie podanych tekstów	• ocenić poprawność podanej notatki syntetyzującej
• przedstawić strukturę wypowiedzi argumentacyjnej • wymienić rodzaje argumentów	• omówić sposoby budowania spójności między zdaniem • rozwinąć zaproponowaną argumentację	• zaproponować argumenty do podanej tezy i podeprzeć je przykładami • ułożyć konspekt wypowiedzi argumentacyjnej	• zbudować spójną, poprawną i przekonującą wypowiedź argumentacyjną	• ocenić poprawność podanej wypowiedzi argumentacyjnej
• wyjaśnić etymologię słowa <i>Biblia</i> • przedstawić podział Biblii • wymienić języki, w jakich została zapisana Biblia	• przedstawić najważniejsze tłumaczenia Biblii • przedstawić przysłowia i aforyzmy, mające swoje źródło w Biblii	• wymienić cechy stylu biblijnego • wymienić biblizmy i wskazuje ich źródło	• wskazać przykłady stylu biblijnego • przedstawić, jak odczytywać i interpretować Biblię	• wypowiedzieć się na temat funkcjonowania języka Biblii w życiu codziennym i w literaturze
• zrelacjonować powstanie świata i człowieka według Biblii	• omówić wybrane wątki i przedstawić wybrane postacie z Księgi Rodzaju • wyjaśnić znaczenie biblizmów, wywodzących się z Księgi Rodzaju	• porównać biblijny opis stworzenia świata i człowieka z opisem mitologicznym • przedstawić i interpretować wybrane	• interpretować opowieść o zerwaniu owocu z drzewa zakazanego (grzechu pierworodnym) • wskazać cechy stylu biblijnego w podanym	• omówić koncepcję człowieka w Biblii

		symbole zawarte w Księdze Rodzaju	fragmentie Księgi Rodzaju	
• opowiedzieć historię Hioba • przedstawić kompozycję <i>Księgi Hioba</i>	• scharakteryzować Hioba • omówić relacje między Hiobem a Bogiem na podstawie fragmentu Biblii	• interpretować przemianę postawy Hioba po rozmowie z Bogiem • przedstawić postać Hioba jako symbol niezawinionego cierpienia i niezachwianej wiary	• podjąć dyskusję na temat sensu cierpienia i zgody Boga na istnienie zła (teodycei)	• omówić sposoby przedstawiania Hioba w sztuce na podanych przykładach
• wyjaśnić, kim był Kohelet • zrelacjonować fragment <i>Księgi Koheleta</i>	• wskazać rady Koheleta, jak należy przeżywać swój los	• określić funkcję środków stylistycznych użytych we fragmencie • określić problematykę utworu	• interpretować teologiczną wymowę Księgi Koheleta	• wskazać podobieństwa między radami Koheleta a radami greckich filozofów
• przyporządkować psalmy do liryki • określić rodzaj liryki oraz nadawcę i adresata psalmów • definiować pojęcia: <i>psalm</i>, <i>psalterz</i>	• sklasyfikować psalmy według poznanych kryteriów • odnaleźć środki stylistyczne zastosowane w psalmach	• określić funkcję środków językowych użytych w psalmach	• interpretować symbole pojawiające się w psalmach	• omówić koncepcję Boga i człowieka, wyłaniającą się z psalmów
• streścić przedstawione fragmenty <i>Apokalipsy św. Jana</i>	• opisać jeźdźców Apokalipsy i scharakteryzować ich na podstawie ryciny Albrechta Dürera • wypowiedzieć się na temat genezy i autorstwa Apokalipsy św. Jana	• wskazać główne cechy stylu Apokalipsy • interpretować symbole i alegorie znajdujące się w omówionych fragmentach	• wypowiedzieć się na temat sposobów obrazowania i wywoływania nastroju grozy w Apokalipsie	• porównać biblijną Apokalipsę z innymi przedstawieniami końca świata
• zdefiniować akt komunikacji językowej • wymienić, co składa się na akt komunikacji	• omówić każdy ze składników aktu komunikacji • wyjaśnić, na czym polega skuteczność komunikacji	• wskazać elementy aktu komunikacji w podanych przykładach	• wyjaśnić, na czym polega etyka wypowiedzi	• wyjaśnić, co zaburza czytelność komunikacji w podanych przykładach
• wymienić funkcje wypowiedzi	• scharakteryzować poszczególne funkcje wypowiedzi	• rozpoznać środki językowe, wskazujące na daną funkcję • określić funkcje dominujące w danej wypowiedzi	• wyszukać w tekście przykłady poszczególnych funkcji wypowiedzi	• analizować podany tekst pod względem środków językowych wskazujących na określoną funkcję
• objaśnić etymologię nazwy epoki średniowiecze • wymienić najważniejsze wydarzenia związane z początkiem i końcem średniowiecza	• wymienić średniowieczne wzorce osobowe • wyjaśnić, na czym polegał uniwersalizm średniowieczny • przedstawić informacje na temat szkół i uniwersytetów w średniowieczu	• definiować teocentryzm i wyjaśnić, czym przejawiał się w średniowieczu • wyjaśnić, w czym przejawiał się dualistyczny obraz świata w średniowieczu • omówić średniowieczną hierarchię społeczną	• omówić fundamenty kultury średniowiecznej • wypowiedzieć się na temat różnic między filozofią starożytną a średniowieczną	• interpretować rolę karnawału w wiekach średnich
• rozpoznać najważniejsze zabytki polskiego i europejskiego średniowiecza	• podać przykłady zabytków polskiego i europejskiego średniowiecza	• wyjaśnić i zilustrować przykładami parenetyczny i anonimowy charakter sztuki średniowiecznej	• analizować średniowieczne dzieło sztuki według podanych kryteriów	• wskazać przykłady wpływu sztuki średniowiecza na epoki następne

		• omówić alegorię i podać jej przykłady		
• przeczytać ze zrozumieniem <i>Bogurodzicę</i> • wskazać przykłady archaizmów w utworze	• rozpoznać podmiot liryczny oraz adresata utworu • wypowiedzieć się na temat podmiotu lirycznego • wskazać archaizmy leksykalne, fleksyjne, fonetyczne i składniowe	• omówić sposób przedstawienia Matki Boskiej w <i>Bogurodzicy</i> • omówić kompozycję utworu • na przykładzie <i>Bogurodzicy</i> omówić takie cechy literatury średniowiecznej, jak anonimowość, teocentryzm i dydaktyzm	• odnaleźć w treści <i>Bogurodzicy</i> motyw <i>deesis</i> i odnieść go do sztuk plastycznych • omówić formę wiersza • omówić funkcję <i>Bogurodzicy</i> w średniowiecznej Polsce	• wypowiedzieć się na temat piśmiennictwa religijnego w średniowieczu
• zrelacjonować treść <i>Lamentu świętokrzyskiego</i>	• określić sytuację liryczną, podmiot liryczny i adresatów utworu • wskazać archaizmy leksykalne, fleksyjne, fonetyczne i składniowe • omówić kompozycję wiersza • wskazać środki językowe w wierszu	• scharakteryzować Maryję jako matkę • omówić motyw <i>stabat Mater</i> w wierszu • określić funkcję środków językowych	• porównać obrazy Maryi z <i>Lamentu świętokrzyskiego</i> i z <i>Bogurodzicy</i>	• wypowiedzieć się na temat genezy utworu
• streścić utwór <i>Rozmowa Mistrza Polikarpa ze Śmiercią</i>	• opisać obraz śmierci przedstawiony w utworze • wskazać archaizmy leksykalne, fleksyjne, fonetyczne i składniowe	• omówić motyw <i>danse macabre</i> • w kontekście utworu wyjaśnić pojęcia: <i>memento mori</i> • omawia groteskowy i naturalistyczny sposób przedstawienia śmierci • wskazuje elementy komizmu w utworze	• na podstawie lektury omówić światopogląd ludzi średniowiecza • omówić utwór jako satyrę społeczną	• wyjaśnić przyczyny popularności motywu śmierci w średniowieczu
• zrelacjonować treść fragmentów <i>Pieśni o Rolandzie</i> • przedstawić kodeks honorowy średniowiecznego rycerza	• wymienić najważniejszych bohaterów <i>Pieśni o Rolandzie</i> • scharakteryzować Rolanda • omówić kompozycję utworu	• przedstawić Rolanda jako wzorzec osobowy rycerza • wskazać w utworze cechy eposu rycerskiego • omówić elementy <i>ars bene moriendi</i> obecne w utworze • omówić sposób kreacji bohaterów – rycerzy oraz ich wrogów	• wskazać i omówić symbole obecne w pieśni • omówić kontekst historyczny utworu	• porównać wzorzec wojownika współczesnego ze średniowiecznym
• zrelacjonować treść fragmentów <i>Boskiej komedii</i> Dantego Alighieri* • omówić fabułę całego utworu • wymienić przewodników Dantego po zaświatach	• omówić genezę <i>Boskiej komedii</i> • wyjaśnić tytuł • scharakteryzować narratora • omówić kompozycję poematu • wyjaśnić pojęcia: <i>poemat epicki</i>	• wymienić elementy dzieła charakterystyczne dla średniowiecza i renesansu • zinterpretować alegorie obecne w poemacie	• wypowiedzieć się na temat sposobu obrazowania w utworze	• wskazać źródła kulturowe, z których czerpał Dante

Renesans, barok, oświecenie

Uczeń potrafi:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:	Uczeń: potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
• wyjaśnić znaczenie nazwy epoki • wskazać powiązania pomiędzy renesansem a antykiem • wyjaśnić, na czym polegała reformacja	• wyjaśnić pojęcia <i>humanizm</i> i <i>antropocentryzm</i> w kontekście epoki • objaśnić, na czym polegała reformacja, podać jej przyczyny i opisać rolę Marcina Lutra • wymienić wyznania protestanckie	• wyjaśnić rolę wydarzeń wyznaczających początek renesansu w kształtowaniu nowej epoki • omówić powiązania pomiędzy renesansem a antykiem • analizować wpływ antyku na narodziny nowej epoki	• przedstawić główne idee Erazma z Rotterdamu, Mirandoli, Machiavellego i Morusa • opisać tych filozofów na kształtowanie się nowej epoki	• przedstawić zmiany społeczne kształtujące nową epokę
• rozpoznać styl sztuki renesansowej • wymienić najważniejszych twórców renesansu	• wymienić cechy charakterystyczne stylu renesansowego i omówić je na przykładach • wyjaśnić pojęcia: <i>mimesis</i>, <i>perspektywa</i>	• wskazać i zilustrować przykładami najważniejsze tematy sztuki renesansowej • opisać twórczość najważniejszych artystów renesansu (Leonardo da Vinci, Michał Anioł, Rafael, Sandro Botticelli)	• dokonać analizy dzieła renesansowego • omówić wpływ antyku na sztukę renesansu	• dostrzec i omówić wartości humanistyczne w sztuce renesansu
• zrelacjonować treść pieśni <i>Czego chcesz od nas, Panie Jana Kochanowskiego</i> • wskazać podmiot liryczny i adresata lirycznego • określić rodzaj liryki	• określić gatunek utworu i podać jego pochodzenie • omówić sposób kreacji nadawcy i adresata tekstu • wskazać użyte środki językowe • wypowiedzieć się na temat twórczości Jana Kochanowskiego	• dokonać interpretacji wiersza • zanalizować renesansowy charakter wiersza • omówić funkcję środków językowych	• porównać obraz Boga w wierszu Jana Kochanowskiego z obrazem Boga w utworach średniowiecznych	• rozpoznać rodzaj wersyfikacji
• zrelacjonować treść <i>Pieśni IX Jana Kochanowskiego</i> • zdefiniować gatunek <i>pieśń</i>	• wskazać podmiot liryczny i adresata lirycznego pieśni • wskazać elementy światopoglądu renesansowego w utworze • wyjaśnić pojęcia: <i>horacjanizm</i>, <i>cnota</i>, <i>fortuna</i>, <i>stoicyzm</i>, <i>epikureizm</i>	• omówić kompozycję wiersza • omówić kreację podmiotu lirycznego • odnaleźć i omówić motywy horacjańskie w utworze • omówić kontekst filozoficzny • na podstawie wiersza scharakteryzować światopogląd poety	• dokonać funkcjonalnej analizy i interpretacji utworu • przedstawić humanistyczny ideał człowieka na podstawie pieśni	• wskazać w utworze cechy wiersza sylabicznego
• zrelacjonować treść <i>Pieśni V Jana Kochanowskiego</i>	• wskazać podmiot liryczny i adresata lirycznego	• omówić funkcję użytych środków językowych	• wyjaśnić pojęcie <i>liryka tyrtejska</i>	• omówić sposób przedstawienia motywu

• zdefiniować gatunek <i>pieśń</i>	• wypowiedzieć się na temat przynależności gatunkowej utworu • wskazać użyte środki językowe • przedstawić argumentację podmiotu lirycznego	• omówić kontekst historyczny	• uzasadnić przynależność <i>Pieśni V</i> do liryki tyrtejskiej • przedstawić sposób przedstawienia motywu ojczyzny w wybranym przez siebie utworze literackim	• ojczyzny w twórczości współczesnej
• zrelacjonować treść <i>Pieśni XXIV</i> Jana Kochanowskiego • wskazać podmiot liryczny	• omówić kreację podmiotu lirycznego • wskazać motywy mitologiczne w utworze • wskazać środki językowe • wyjaśnić, na czym polega autotematyzm wiersza	• omówić kontekst historycznoliteracki • omówić funkcję motywów mitologicznych w utworze • omówić funkcję środków językowych • omówić realizację motywu <i>non omnis moriar</i> w wierszu	• wskazać elementy światopoglądu renesansowego w wierszu	• wypowiedzieć się na temat symboliki ptaka w literaturze i sztuce
• odnieść <i>Treny</i> Jana Kochanowskiego do jego biografii • zrelacjonować treść <i>Trenów IX, X i XI</i> • zdefiniować tren	• wyjaśnić, na czym polegał kryzys światopoglądowy poety widoczny w <i>Trenach</i> • wskazać nawiązania do antyku w poznanych trenach (filozofii, mitologii) • wskazać nawiązania biblijne w poznanych trenach	• wyjaśnić, na czym polega polemika ze stoicyzmem w poznanych trenach • wypowiedzieć się na temat kreacji podmiotu lirycznego w poznanych trenach • wskazać ironię w <i>Trenie IX</i> i określić jej funkcję • wskazać punkt kulminacyjny w <i>Trenie X</i> i wyjaśnić jego istotę • wskazać wyobrażenia eschatologiczne obecne w <i>Trenie X</i> • przedstawić wątpliwości podmiotu lirycznego w <i>Trenie XI</i>	• dokonać analizy i interpretacji <i>Trenów IX, X i XI</i>	• wyjaśnić, na czym polegało nowatorstwo <i>Trenów</i> Kochanowskiego
• zrelacjonować treść trenu XIX Jana Kochanowskiego • określić rodzaj liryki • wskazać podmiot liryczny i adresata lirycznego	• odnaleźć nawiązania do <i>Trenów</i> Jana Kochanowskiego	• dokonać analizy wiersza • wypowiedzieć się na temat kreacji podmiotu lirycznego w kontekście <i>Trenów</i> Jana Kochanowskiego	• interpretować zakończenie wiersza • omówić kontekst historyczny utworu	• podjąć dyskusję na temat opisu śmierci i żałoby w różnych epokach literackich
• przedstawić kompozycję cyklu <i>Trenów*</i> • grupować utwory w obszary tematyczne	• omówić sposób przedstawienia Urszulki w <i>Trenach</i> • omówić odniesienia do antyku i Biblii obecne w <i>Trenach</i> • wskazać środki językowe użyte w utworach	• omówić cykl <i>Trenów</i> jako kreację artystyczną • wskazać elementy renesansowe w cyklu • określić funkcję środków językowych użytych w utworach	• omówić cykl jako świadectwo kryzysu światopoglądowego • przedstawić ewolucję poglądów Jana Kochanowskiego w cyklu, odwołując się do wierszy	• wyjaśnić, na czym polega konsolacyjny charakter <i>Trenów</i> • podjąć dyskusję na temat uniwersalnego charakteru <i>Trenów</i> • omówić funkcję przedstawienia sytuacji

	• odczytać ewolucję światopoglądu poety w cyklu <i>Trenów</i>	• omówić sposób przedstawienia śmierci w wierszach	• porównać kreacje literackie bohaterów dotkniętych cierpieniem – podmiot liryczny <i>Trenów</i> i Hioba	lirycznej na podobieństwo snu w <i>Trenie XIX</i> • omówić wizję życia pośmiertnego w <i>Trenach</i>
• omówić kontekst biograficzny twórczości Jana Kochanowskiego • wymienić najważniejsze utwory Jana Kochanowskiego	• scharakteryzować wybrane utwory Jana Kochanowskiego • wskazać najważniejsze tematy i motywy w twórczości Jana Kochanowskiego	• omówić kontekst filozoficzny twórczości Jana Kochanowskiego	• omówić znaczenie twórczości Jana Kochanowskiego w rozwoju literatury polskiej	• omówić renesansowy charakter twórczości Jana Kochanowskiego
• określić, na czym polega dydaktyczny charakter <i>Kazań sejmowych</i> • wyjaśnić pojęcie <i>retoryka</i>	• zrelacjonować argumentację Piotra Skargi • wskazać w tekście chwytły retoryczne • wskazać w tekście nawiązania do Biblii	• omówić funkcję zastosowanych środków retorycznych • omówić realizację toposu ojczyzny w utworze	• scharakteryzować stylizację biblijnego proroctwa obecną w <i>Kazaniach sejmowych</i> • podjąć dyskusję na temat wymowy politycznej <i>Kazań sejmowych</i> • umieścić <i>Kazania sejmowe</i> w kontekście historycznym	• wypowiedzieć się na temat wizji Skargi ukazanej na obrazie Jana Matejki • ocenić ideologiczną funkcję obrazu
• wyliczyć rodzaje przemówień • wyliczyć środki retoryczne	• rozumie i stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną • wyjaśnić, w jaki sposób użyte środki retoryczne oddziałują na odbiorcę	• analizować przemówienie pod kątem użytych środków retorycznych	• stosować retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu • wygłosić mowę z uwzględnieniem środków pozajęzykowych	• zbudować wypowiedź retoryczną z uwzględnieniem jej funkcji językowej, celu i adresata
• wyjaśnić etymologię terminu <i>barok</i> • określić ramy czasowe epoki w Europie i Polsce	• scharakteryzować podstawowe różnice pomiędzy renesansem a barokiem • omówić kontekst historyczny epoki • wyjaśnić pojęcie <i>kontrreformacja</i> • scharakteryzować specyfikę polskiego baroku • wyjaśnić pojęcie <i>sarmatyzm</i>	• wyjaśnić znaczenie soboru trydenckiego dla epoki • omówić główne idee filozofii Kartezjusza • omówić najważniejsze idee filozofii Pascala i wyjaśnić, na czym polega zakład Pascala	• wypowiedzieć się na temat życia codziennego w baroku	• omówić przyczyny i przejawy niepokojów duchowych charakterystycznych dla epoki
• wymienić najważniejszych twórców okresu baroku • wymienić najważniejsze cechy stylu barokowego	• zaprezentować twórczość najważniejszych przedstawicieli sztuki barokowej • rozpoznać cechy stylu barokowego na przedstawionych przykładach	• scharakteryzować malarstwo barokowe, posługując się przykładami • wymienić i opisać najważniejsze dzieła sztuki barokowej	• scharakteryzować idee, które ukształtowały sztukę baroku • dokonać analizy dzieła barokowego według wskazanych kryteriów	• opisać rolę Kościoła katolickiego jako mecenas sztuki barokowej
• zrelacjonować treść wybranych wierszy poetów	• wskazać temat wiersza i omówić jego problematykę (sensy)	• scharakteryzować podmiot liryczny oraz określić jego sytuację,	• zinterpretować metaforykę wiersza	• podjąć dyskusję na temat aktualności wiersza

epoki baroku (Mikołaj Sęp-Szarzyński, Daniel Naborowski, Jan Andrzej Morsztyn) • wskazać podmiot liryczny i sytuację liryczną • wskazać proste środki stylistyczne (takie jak rym, epitety)	dosłowne i metaforyczne) • określić ogólny nastrój wiersza • rozpoznać i nazywać główne środki stylistyczne	emocje i stosunek do świata • odróżnić lirykę bezpośrednią od pośredniej • określić funkcje środków stylistycznych w utworze • rozpoznać gatunek utworu	• osadzić utwór w kontekście (np. biograficznym, historycznym, kulturowym) • wskazać zaawansowane środki stylistyczne (takie jak: oksymoron, paradoks, peryfrazę, elipsę) i określić ich rolę w tekście • przeprowadzić problemową analizę i interpretację utworu	• dostrzec nieoczywiste powiązania między tekstami kultury • wykorzystywać bogatą terminologię literaturoznawczą • tworzy samodzielne wypowiedzi krytycznoliterackie o wysokich walorach językowych i stylistycznych
zdefiniować sarmatyzm, wymienić jego wady i zalety • zrelacjonować treść fragmentów <i>Pamiętników</i> Jana Chryzostoma Paska • wymienić kluczowe fakty biografii Jana Chryzostoma Paska	• scharakteryzować biografię Jana Chryzostoma Paska jako typową dla sarmaty • na podstawie utworu Jana Chryzostoma Paska zdefiniować pamiętnik	• omówić kompozycję <i>Pamiętników</i> • wskazać w tekście <i>Pamiętników</i> elementy mentalności sarmackiej i je omówić	• analizować styl i język <i>Pamiętników</i>	• podjąć dyskusję na temat obecności elementów mentalności sarmackiej wśród współcześnie żyjących Polaków
• wymienić najważniejsze dzieła Williama Szekspira	• zrelacjonować najważniejsze fakty z biografii Williama Szekspira	• wyjaśnić, czym był teatr elżbietański	• wyjaśnić związek między narodzinami teatru elżbietańskiego a rozkwitem kultury w Anglii pod panowaniem Elżbiety I	• scharakteryzować ogólnie tematykę dzieł Szekspira
• streścić fabułę <i>Makbeta</i> W. Szekspira	• scharakteryzować Makbeta z początku dzieła jako wcielenie ideału rycerza feudalnego • omówić stopniową przemianę Makbeta	• omówić funkcję spotkania z czarownicami w życiu Makbeta	• analizować motywację zachowań bohatera • wskazać przyczyny ostatecznej klęski Makbeta	• interpretować znaczenie słów: „Makbet zabija sen”
• przedstawić historię Lady Makbet	• omówić reakcję Lady Makbet na wiadomość o wróżbie czarownic • omówić zachowanie Lady Makbet tuż po dokonaniu zabójstwa i pod koniec dramatu	• wskazać elementy manipulacji językowej w wypowiedziach Lady Makbet podczas próby przekonywania męża do zabójstwa • wskazać cechy Lady Makbet, które wyróżniają ją na tle tradycji literackiej	• omówić stereotypowy wizerunek kobiety w literaturze • przeanalizować relacje między małżonkami • przeanalizować dialogi między Makbetem a Lady Makbet przed dokonaniem zabójstwa	• podjąć dyskusję na temat przyczyn obłędu bohaterki

wskazać elementy fantastyki w utworze	- omówić sposób kreacji wiedźm - wypowiedzieć się na temat funkcji wiedźm w dramacie	- wypowiedzieć się na temat wizerunku czarownicy w kulturze - omówić, w jaki sposób wiedźmy manipulują Makbetem - omówić funkcję wprowadzenia elementów fantastyki do dramatu	wypowiedzieć się na temat motywu <i>theatrum mundi</i> w <i>Makbecie</i>, dostrzegając w tytułowym bohaterze aktora, a w czarownicach –reżyserki dramatu	podjąć dyskusję, w jakim stopniu wróżby determinowały działania bohatera
podać przykłady zachowania Makbeta świadczące o jego przemianie w tyrana	scharakteryzować Makbeta jako władcę	omówić funkcję strachu i ambicji w kreacji Makbeta	porównać drogę do władzy Makbeta i Balladyny	podjąć dyskusję na temat wpływu władzy na człowieka
- porównać budowę dramatu Szekspira z budową tragedii antycznej - wskazać elementy realistyczne i fantastyczne w dramacie	- określić funkcję fantastyki w utworze - wskazać cechy dramatu szekspirowskiego w <i>Makbecie</i>	- wyjaśnić, w jaki sposób Szekspir buduje napięcie dramatyczne w utworze - zdefiniować tragizm w utworze	określić funkcję różnicowania języka bohaterów	- analizować przyczyny ponadczasowej aktualności dzieł Szekspira - wymienić przykłady adaptacji dzieł Szekspira
streścić fabułę <i>Hamleta</i> W. Szekspira*	omówić relacje pomiędzy Hamletem a innymi bohaterami	- wypowiedzieć się na temat szaleństwa bohatera - omówić realizację motywu <i>vanitas</i> w scenie na cmentarzu	- przeanalizować i zinterpretować monolog Hamleta - omówić motyw <i>theatrum mundi</i> w odniesieniu do Hamleta	ocenić postawę tytułowego bohatera
wyjaśnić przyczyny dążenia do zemsty przez: Hamleta, Laertes i Fortynbrasa	- omówić sposób realizacji zemsty przez Hamleta - omówić sposób realizacji zemsty przez Laertes - omówić sposób realizacji zemsty przez Fortynbrasa	- omówić funkcję rozmowy Hamleta z duchem ojca - dostrzec tragizm Hamleta wynikający z narzucenia mu obowiązku zemsty - porównać trzy postawy wobec zemsty	wypowiedzieć się na temat kulturowo usankcjonowanego obowiązku zemsty	podjąć dyskusję na temat przyczyn zwlekania z dokonaniem zemsty
zrelacjonować historię Ofelii	- scharakteryzować Ofelię - przedstawić relację pomiędzy Ofelią a jej ojcem - przedstawić relację pomiędzy Ofelią a Hamletem	wypowiedzieć się na temat przyczyn obłędu Ofelii	porównać obłęd Ofelii i Hamleta	podjąć dyskusję na temat teatralności w zachowaniu Ofelii
zrelacjonować treść komedii <i>Skąpiec</i> Moliera	scharakteryzować Harpagona	- wskazać w utworze fragmenty reprezentujące różne rodzaje komizmu - wskazać przykłady karykaturalnej przesady w wypowiedziach Harpagona oraz dotyczących bohatera i omówić ich funkcję	- wyjaśnić, na czym polega komizm postaci - wyjaśnić, na czym polega komizm sytuacyjny	omówić sposób, w jaki Harpagon traktuje ludzi i zwierzęta

• przedstawić relacje rodzinne w domu Harpagona	• omówić stosunek Harpagona do własnych dzieci	• wskazać cechy komedii klasycystycznej • wyjaśnić, na czym polega dydaktyczny charakter utworu	• podjąć dyskusję na temat konfliktu pokoleń przedstawionego w dramacie	• wypowiedzieć się na temat obyczajów panujących w XVII-wiecznej Francji na podstawie <i>Skąpca</i>
• objaśnić etymologię nazwy epoki • oświecenie • podać daty graniczne oświecenia w Europie • podać daty graniczne oświecenia w Polsce	• opisać światopogląd epoki • przedstawić najważniejsze osiągnięcia oświecenia w dziedzinie nauki • wymienić najważniejszych myślicieli epoki oświecenia • wyjaśnić pojęcia <i>racjonalizm</i> i <i>utilitaryzm</i>	• wyjaśnić pojęcia: <i>empiryzm</i>, <i>ateizm</i>, <i>deizm</i>, <i>materializm</i>, <i>sensualizm</i> • opisać przemiany społeczne doby oświecenia • wyjaśnić pojęcia: <i>umowa społeczna</i>, <i>konstytucja</i>, <i>trójpodział władzy</i> • scharakteryzować specyfikę polskiego oświecenia	• wymienić najważniejsze idee filozofii: Johna Locke’a, Immanuela Kanta, Jana Jakuba Rousseau • omówić znaczenie prasy w oświeceniu • wypowiedzieć się na temat edukacji w oświeceniu • wymienić najważniejsze instytucje powstałe w czasach stanisławowskich	• zaprezentować związek światopoglądu oświecenia z życiem codziennym w epoce
• wskazać na przykładach dzieł sztuki (malarstwa, architektury, rzeźby) cechy stylu klasycystycznego	• wymienić cechy stylu klasycystycznego, rokokowego i sentymentalnego • wskazać na przykładach cechy stylu rokokowego • wskazać na przykładach cechy stylu sentymentalnego	• wymienić najważniejsze dzieła czołowych twórców klasycyzmu europejskiego • omówić inspiracje antyczne w sztuce klasycystycznej	• zanalizować dzieło klasycystyczne według wskazanych kryteriów	• określić, w jaki sposób sztuka oświecenia odzwierciedlała najważniejsze idee tej epoki
• wymienić najważniejsze fakty z biografii Ignacego Krasickiego	• omówić postawę obywatelską Ignacego Krasickiego	• omówić działalność publicystyczną i literacką Ignacego Krasickiego	• wypowiedzieć się na temat znaczenia działalności Ignacego Krasickiego dla rozwoju polskiego oświecenia	• przedstawić kontekst historyczny epoki
• wskazać adresata lirycznego <i>Hymnu do miłości ojczyzny</i> • opisać wzór patrioty ukazany w utworze	• przedstawić okoliczności powstania <i>Hymnu do miłości ojczyzny</i> • wskazać użyte środki stylistyczne	• omówić funkcję użytych środków stylistycznych • zdefiniować hymn i wskazać cechy hymnu w utworze Krasickiego	• porównać <i>Hymn do miłości ojczyzny</i> Ignacego Krasickiego z <i>Pieśnią V</i> Jana Kochanowskiego	• omówić funkcję zwrotu do miłości ojczyzny obecnego w utworze
• zdefiniować satyrę • zrelacjonować treść wybranej satyry Ignacego Krasickiego	• wymienić gatunki literackie dominujące w oświeceniu • wymienić wady ganione przez autora w satyrach • wskazać w utworach cechy satyry	• przedstawić cechy stylu klasycystycznego w literaturze • przedstawić problematykę satyr • wskazać te cechy satyry, które określają jej przynależność do klasycyzmu • przedstawić kompozycję satyr • wskazać środki retoryczne w satyrze i określić ich funkcję	• omówić sposoby uzyskiwania efektu komicznego w satyrach • omówić sposób piętnowania wad w satyrach Ignacego Krasickiego	• omówić satyrę w kontekście XVIII-wiecznych obyczajów i sytuacji politycznej

Romantyzm

Uczeń potrafi:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
• wyjaśnić etymologię nazwy epoki romantyzm • przedstawić ramy czasowe romantyzmu europejskiego i polskiego	• wyjaśnić, na czym polegała specyfika romantyzmu polskiego • wymienić elementy światopoglądu romantycznego	• omówić elementy światopoglądu romantycznego • porównać światopogląd romantyczny i oświeceniowy	• przedstawić najważniejsze założenia filozofii romantycznej	• omówić kontekst historyczny
• wskazać i zilustrować przykładami najważniejsze tematy sztuki romantycznej	• wymienić cechy charakterystyczne stylu romantycznego i objaśnić je na przykładach	• wymienić nazwiska najważniejszych twórców romantyzmu i omówić ich dzieła	• dokonać analizy wpływu gotyku na sztukę romantyczną	• dokonać analizy romantycznego dzieła sztuki
• wymienić cechy literatury romantycznej • wymienić typy bohaterów romantycznych	• wymienić cechy bohatera romantycznego • wymienić gatunki realizowane w literaturze romantycznej • omówić typy bohaterów romantycznych i wskazać ich rodowody	• omówić cechy bohatera romantycznego	• określić rolę wyobraźni i natchnienia w twórczości romantyków	• wskazać specyfikę polskiej literatury romantycznej i wyjaśnić jej genezę
• zrelacjonować treść dramatu na podstawie streszczenia „Fausta” J. W. Goethego* • zrelacjonować treść fragmentów tekstu • określić przynależność rodzajową i gatunkową utworu	• scharakteryzować głównych bohaterów • zdefiniować bohatera faustowskiego	• omówić funkcję dobra i zła w dziele • dostrzec i przedstawić uniwersalną wymowę utworu	• zinterpretować słowa Mefistofelesa: <i>Cząstka siły mała, / Co złego pragnąc zawsze dobro zdziela</i>	• omówić kontekst biblijny
• zrelacjonować treść wiersza „Oda do młodości” Adama Mickiewicza • określić rodzaj liryki	• nazwać funkcję językową dominującą w wierszu i uzasadnić swoje stanowisko • wypowiedzieć się na temat podmiotu lirycznego • wskazać w utworze postawę podlegającą krytyce oraz przeciwstawione jej cechy młodości	• omówić nastrój utworu i wskazać środki językowe, które go tworzą • wskazać elementy klasycyzmu i romantyzmu w utworze	• sformułować program przedstawiony w wierszu	• omówić konteksty kulturowe w wierszu
• zrelacjonować treść ballady „Romantyczność”	• omówić życie wewnętrzne bohaterki wiersza	• wskazać objawy świadczące o	• przedstawić punkty widzenia Starca i narratora	• wyjaśnić, dlaczego wiersz został okrzyknięty

Adama Mickiewicza • opisać różne reakcje osób zgromadzonych wokół Karusi: ludu, Starca i narratora	• omówić sposób przedstawienia Starca • wskazać cechy gatunkowe utworu	obłądnie bohaterki • wskazać środki językowe, za pomocą których jest prezentowana Karusia, i określić ich funkcję	oraz odnieść je do światopoglądów: oświeceniowego i romantycznego	manifestem romantyzmu
• zrelacjonować treść dramatu „Dziady” cz. IV Adama Mickiewicza • wymienić cechy miłości romantycznej	• omówić kontekst biograficzny • wskazać nawiązanie do <i>Dziadów</i> cz. II • scharakteryzować Gustawa jako bohatera werterowskiego • omówić kompozycję utworu • wskazać w utworze cechy dramatu romantycznego	• porównać Księdza jako antagonistę Gustawa ze Starcem z <i>Romantyczności</i> • opisać miłość romantyczną jako religię przeznaczeń • wyjaśnić, na czym polega tragizm głównego bohatera	• analizować środki, za pomocą których został wykreowany bohater • omówić funkcję literatury w kształtowaniu wyobrażenia o miłości • porównać sposób ukazania obłądu i miłości w <i>Dziadach</i> cz. IV i <i>Romantyczności</i> • analizować sens przestrogi wygłoszonej przez Gustawa	• analizować ekspresję słowną w wypowiedziach Gustawa i omówić jej funkcję • podejmuje dyskusję na temat różnych sposobów pojmowania szczęścia w kontekście sporu pomiędzy Gustawem a Księdzem
• zrelacjonować treść wybranych wierszy Adama Mickiewicza (w tym „Sonety krymskie”) • wskazać podmiot liryczny	• wypowiedzieć się na temat kreacji podmiotu lirycznego • omówić kompozycję utworu • wskazać cechy gatunkowe sonetu	• wskazać środki językowe i omówić ich funkcję	• interpretować zakończenie sonetu	• omówić rolę podróży w biografii romantyka • dokonać sfunkcjonalizowane j analizy wiersza
• zrelacjonować treść dramatu „Dziady” cz. III Adama Mickiewicza • wymienić najważniejszych bohaterów	• zaprezentować kompozycję dramatu • omówić świat przedstawiony utworu	• omówić znaczenie dedykacji dla rozumienia dramatu	• omówić sens przemiany Gustawa w Konrada	• przybliżyć kontekst historyczny utworu • odnieść się do kontekstu biograficznego
• zrelacjonować sposoby torturowania i upokarzania więźniów • zrelacjonować opowieść Sobolewskiego • zrelacjonować sposoby reakcji pozostałych więźniów na opowieść Sobolewskiego	• omówić kompozycyjną funkcję przybycia nowego więźnia • wskazać śpiewaną przez Konrada, pieśń o zemście jako jedną z reakcji na opowieść Sobolewskiego • identyfikować pieśń jako lirykę i wskazać podmiot liryczny	• wskazać i omówić sposoby sakralizowania cierpienia w opowieści Sobolewskiego • wskazać i omówić w pieśni ludowe wyobrażenia na temat wampirów	• interpretować znaczenie pieśni i wyjaśnić, na czym polega jej bluźniczy charakter	• omówić sens bajki Żegoty

• zrelacjonować treść pieśni o zemście	• wskazać cechy liryki tyrtejskiej w pieśni			
• zaprezentować argumentację Konrada dotyczącą jego prawa do rozmowy z Bogiem	• scharakteryzować Konrada jako typowego bohatera romantycznego • zaprezentować argumentację Konrada	• wyjaśnić, na czym polega pycha Konrada w <i>Wielkiej Improwizacji</i> • omówić przyczyny buntu Konrada wobec Boga • porównać Konrada do mitycznego Prometeusza	• omówić stosunek Konrada do ludzi • wyjaśnić, na czym polega psychomachia w <i>Wielkiej Improwizacji</i>	• wyjaśnić, na czym polega bluźnierstwo Konrada
• zrelacjonować treść Widzenia	• wskazać, zobrazowane w tekście, analogie pomiędzy historią biblijną a historią Polski	• omówić funkcję porównania martyrologii narodu polskiego do cierpienia Jezusa z Nazaretu	• porównać prometeizm i mesjanizm	• wypowiedzieć się na temat przesłania sceny
• zrelacjonować historię o Cichowskim • zaprezentować reakcje przedstawicieli dwóch grup na historię o Cichowskim • zaprezentować historię Rollisona	• scharakteryzować dwie grupy zebrane w salonie warszawskim	• wypowiedzieć się na temat postaw przedstawicieli społeczeństwa polskiego wobec tyranii, przedstawionych w całym dramacie	• interpretować słowa Wysockiego • scharakteryzować panią Rollison w odniesieniu do średniowiecznego motyw <i>stabat Mater</i>	• wskazać motywy biblijne w opisie kary, która dotknęła doktora Bécu
• zrelacjonować opinię Więźnia na temat snu (Prolog) • zrelacjonować przebieg snu Senatora	• zaprezentować, co dzieje się z duszą więźnia, kiedy on śpi • scharakteryzować diabły asystujące Senatorowi podczas zasypiania	• wyciągnąć wnioski na temat charakteru i priorytetów Senatora na podstawie jego snu	• w kontekście snu Senatora wyjaśnić, na czym polega sen jako „życie duszy”, o którym mówił Więzień	• analizować funkcję oddziaływania na zmysły w opisie snu
• zrelacjonować treść <i>Ustępu</i>	• wskazać środki językowe służące do opisu krajobrazu • omówić wizerunek cara jako władcy • omówić sposób przedstawienia Rosjan	• omówić sposób przedstawienia kraju: krajobrazu i stolicy • omówić funkcję kontrastu przy przedstawianiu funkcji dróg i miast	• interpretować wiersz <i>Do przyjaciół Moskali</i>	• analizować środki językowe użyte do opisu Rosjan w <i>Przeglądzie wojska</i>
• wyjaśnić, na czym polega luźna kompozycja w	• odnieść konstrukcję dramatu	• omówić funkcję wątków	• omówić sposób przenikania się w dramacie dwóch	• porównać dramat romantyczny z

utworze „Dziadów” cz. III	do antycznej zasady trzech jedności • zaprezentować Konrada jako bohatera romantycznego	fantastycznych w dramacie	płaszczyzn – realnej i metafizycznej	dramatem szekspirowskim
• zrelacjonować treść wybranych wierszy Juliusza Słowackiego (w tym „Testament mój”) oraz wybranych wierszy Cypriana Kamila Norwida • wskazać podmiot liryczny i sytuację liryczną • wskazać proste środki stylistyczne (takie jak rym, epitety)	• wskazać temat wiersza i omówić jego problematykę (sensy dosłowne i metaforyczne) • określić ogólny nastrój wiersza • rozpoznać i nazywać główne środki stylistyczne	• scharakteryzować podmiot liryczny oraz określić jego sytuację, emocje i stosunek do świata • odróżnić lirykę bezpośrednią od pośredniej • określić funkcje środków stylistycznych w utworze • rozpoznać gatunek utworu	• zinterpretować metaforę wiersza • osadzić utwór w kontekście (np. biograficznym, historycznym, kulturowym) • wskazać zaawansowane środki stylistyczne (takie jak: oksymoron, paradoks, peryfrazę, elipsę) i określić ich rolę w tekście • przeprowadzić problemową analizę i interpretację utworu	• podjąć dyskusję na temat aktualności wiersza • dostrzec nieoczywiste powiązania między tekstami kultury • wykorzystywać bogatą terminologię literaturoznawczą • tworzyć samodzielne wypowiedzi krytycznoliterackie o wysokich walorach językowych i stylistycznych
• zrelacjonować treść I aktu „Kordiana” Juliusza Słowackiego*	• nazwać emocje, które targają Kordianem na początku aktu I • wskazać etymologię imienia bohatera • określić typ bohatera romantycznego, reprezentowanego przez Kordiana w I akcie	• omówić nastrój monologu i wskazać środki językowe, dzięki którym został uzyskany • omówić funkcję nieszczęśliwej miłości • omówić reakcje bohatera na opowieści Grzegorza	• wskazać źródła niepokoju bohatera	• porównać Kordiana do Hamleta
• zrelacjonować treść aktu II „Kordiana”	• omówić etapy podróży bohatera • wyjaśnić przesłanie hasła: „Polska Chrystusem narodów” oraz „Polska Winkelriedem narodów”	• wypowiedzieć się na temat doświadczeń zdobytych przez Kordiana w czasie podróży • omówić funkcję podróży w procesie dojrzewania bohatera	• analizować monolog na górze Mont Blanc • wskazać podobieństwa i różnice pomiędzy monologiem na górze Mont Blanc a <i>Wielką Improwizacją</i>	• wskazać podobieństwa pomiędzy Kordianem wygłaszającym monolog a postawą Hamleta
• zrelacjonować treść aktu III „Kordiana”	• zinterpretować tekst według podanych wskazówek • omówić funkcję Strachu i Imaginacji w tekście • wyjaśnić, jaką rolę odgrywa wobec Kordiana Doktor	• omówić sposób ukazania koronacji cara na króla Polski • dostrzeż romantyczną autokreację w decyzji Kordiana o działaniu w pojedynkę	• interpretować pieśń śpiewaną przez Nieznajomego • wskazać i analizować argumenty Kordiana przemawiające za zamordowaniem cara • wskazać i analizować argumenty Prezesa	• analizować sposób postrzegania rzeczywistości przez Kordiana w drodze do komnaty cara

	• wskazać elementy ironii w dramacie	• omówić funkcję przestrzeni szpitala psychiatrycznego dla wymowy dramatu	przemawiające przeciwko zamordowaniu cara • porównać <i>Kordiana</i> z <i>Dziadami</i> cz. III	
• zrelacjonować treść wiersza <i>Fortepian Szopena</i> Cypriana Kamila Norwida • określić rodzaj liryki • wymienić adresatów apostrof	• przedstawić kompozycję wiersza • omówić sposób przedstawienia Fryderyka Chopina w wierszu • wskazać nawiązania do antyku i Biblii • odnaleźć elementy symbolizujące rodzimość twórczości Chopina	• określić funkcję nawiązań do antyku i Biblii • zinterpretować zakończenie wiersza	• dokonać analizy sposobu przedstawienia powstania styczniowego w wierszu	• przedstawić Norwidowską koncepcję sztuki zaprezentowaną w wierszu
• wymienić rodzaje stylu indywidualnego i stylu typowego • wymienić cechy stylu indywidualnego i stylu typowego	• odróżnić styl indywidualny od stylu typowego w tekście	• wskazać cechy stylu indywidualnego podanego twórcy • wskazać cechy stylu typowego w podanym tekście	• przekształcić tekst, nadając mu cechy stylu indywidualnego określonego twórcy	• podać przykłady stylu indywidualnego i stylu typowego w tekstach kultury
• wyjaśnić, czym jest referat • wymienić zasady wygłaszania referatu • wymienić zasady sporządzania bibliografii	• wyjaśnić, na czym polega kompozycja referatu • wskazać cechy języka referatu	• dokonać planu dekompozycyjnego podanego referatu	• wyszukać informacje potrzebne do wygłoszenia referatu • przygotować konspekt referatu	• przygotować referat

Pozytywizm

Uczeń potrafi:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
• wyjaśnić etymologię terminu <i>pozytywizm</i> • określić ramy czasowe epoki • określić ramy czasowe pozytywizmu polskiego • opisać przemiany cywilizacyjne na ziemiach polskich w okresie pozytywizmu	• wskazać przemiany cywilizacyjne i społeczne, które ukształtowały epokę • omówić hasła pozytywizmu polskiego	• wyjaśnić pojęcia związane ze światopoglądem pozytywistycznym • wyjaśnić różnicę między funkcjonowaniem terminu „pozytywizm” w Europie a w Polsce • porównać pozytywizm polski i europejski	• wyjaśnić, w jaki sposób przemiany cywilizacyjne wpłynęły na specyfikę epoki • dokonać analizy roli powstania styczniowego w kształtowaniu się pozytywizmu polskiego	• omówić rolę prasy w drugiej połowie XIX wieku • przedstawić rozwój prasy na ziemiach polskich i omówić jego rolę
• wymienić najważniejszych filozofów z epoki pozytywizmu	• scharakteryzować polską filozofię pozytywistyczną • wymienić i omówić najważniejsze terminy	• wymienić i omówić założenia filozofii Auguste’a Comte’a	• wyjaśnić istotę filozofii pozytywnej	• podjąć dyskusję na temat aktualności założeń filozofii pozytywnej

	związane z filozofią okresu pozytywizmu			
- wymienić najważniejszych twórców i dzieła z drugiej połowy XIX wieku - wyjaśnić znaczenie pojęć: <i>realizm</i>, <i>akademizm</i>, <i>naturalizm</i>, <i>malarstwo historyczne</i>	omówić na wybranym przykładzie istotę realizmu	omówić architekturę z drugiej połowy XIX wieku	wyjaśnić przyczyny popularności malarstwa historycznego w Polsce	- dokonać analizy dzieła sztuki na podstawie podanych kryteriów - wyjaśnić znaczenie terminu: <i>eklektyzm</i> - omówić cechy architektury eklektycznej na wybranym przykładzie
- wymienić gatunki literackie popularne w pozytywizmie - zdefiniować gatunki literackie popularne w pozytywizmie	scharakteryzować założenia poezji pozytywistycznej w kontekście poprzedniej epoki	- omówić służebną rolę powieści tendencyjnej - omówić różnice problemowe pomiędzy romantyzmem a pozytywizmem	analizować przyczyny popularności powieści historycznej w Polsce	dokonać analizy przyczyn popularności gatunków epickich w okresie pozytywizmu
- przedstawić sylwetkę Bolesława Prusa - prezentować świat przedstawiony utworu „Lalka”	przedstawić genezę <i>Lalki</i> w kontekście światopoglądu pozytywistycznego	wyjaśnić cel specyficznej kompozycji utworu	przedstawić konteksty: historyczny i społeczny towarzyszące powstaniu utworu	wymienić elementy świadczące o nowatorstwie utworu
- przedstawić życiorys Stanisława Wokulskiego - podać przykłady wypowiedzi różnych bohaterów utworu na temat Wokulskiego - przedstawić przemyślenia Wokulskiego na swój temat	- wskazać różnice między relacjonowaniem biografii bohatera przez radcę Węgrowicza, Ignacego Rzeckiego i doktora Szumana - określić funkcję rozbieżności opinii na temat bohatera - wyjaśnić, na czym polega idealizm bohatera	- określić, jakie cechy osobowości bohatera stały się widoczne dzięki jego miłości do Izabeli Łękiej - omówić relację między Wokulskim a Rzeckim - omówić konflikty wewnętrzne Wokulskiego	- wyjaśnić, jakie znaczenie dla kreacji głównego bohatera ma jego pobyt w Paryżu - omówić funkcję otwartego zakończenia powieści w kontekście kreacji głównego bohatera	określić funkcję mowy pozornie zależnej w kreacji bohatera
zaprezentować biografię Ignacego Rzeckiego	- omówić relacje pomiędzy Ignacym Rzeckim a Stanisławem Wokulskim - wskazać cechy idealizmu Ignacego Rzeckiego	- omówić funkcję Pamiętnika Starego Subiekta w kompozycji utworu - wskazać elementy światopoglądu romantycznego charakterystyczne dla bohatera	- omówić funkcję powstania na Węgrzech w biografii Rzeckiego - interpretować słowa <i>non omnis moriar</i> w odniesieniu do bohatera	omówić znaczenie snów Rzeckiego
wymienić grupy społeczne sportretowane w <i>Lalce</i> i wskazać ich przedstawicieli	omówić problemy, z którymi zmagają się poszczególne grupy społeczne	- przedstawić sytuację mniejszości narodowych sportretowanych w powieści - omówić funkcję szczegółowego opisu kamienicy Łęckich	ocenić postawy arystokratów	

• zrelacjonować treść fragmentów opisujących zabawę Ignacego Rzeckiego marionetkami	• wskazać fragmenty powieści, w których bohaterowie udają • wskazać fragmenty powieści, w których Wokulski udaje	• wyjaśnić, na czym polega sztuczność świata Izabeli Łęckiej • omówić związki między konwenansami a grą na scenie	• odnieść motyw <i>theatrum mundi</i> do treści <i>Lalki</i>	• podjąć dyskusję na temat teatralności we współczesnej rzeczywistości
• zrelacjonować przebieg relacji pomiędzy Stanisławem Wokulskim a Izabelą Łęcką • zaprezentować historię miłosną doktora Szumana	• wskazać inne relacje miłosne opisane w <i>Lalce</i> • omówić wpływ światopoglądu romantycznego na sposób postrzegania miłości przez Wokulskiego	• omówić poglądy doktora Szumana na miłość i małżeństwo • omówić poglądy Izabeli Łęckiej na miłość i małżeństwo • omówić poglądy Kazimierza Starskiego na miłość i małżeństwo	• porównać poglądy bohaterów na miłość i małżeństwo	• rozpatrywać poglądy na miłość i małżeństwo w kontekście społecznym epoki
• wymienić idealistów w powieści • przybliżyć sylwetkę Juliana Ochockiego	• wyjaśnić termin <i>idealizm</i> w odniesieniu do bohaterów • scharakteryzować idealizm Rzeckiego, Wokulskiego i Ochockiego • omówić funkcję Geista w planie kompozycyjnym powieści	• omówić specyfikę idealizmu romantycznego i pozytywistycznego	• podejmuje dyskusję na temat opinii Ochockiego, że cywilizacja rozwija się dzięki idealistom	• podejmuje dyskusję na temat stwierdzenia, że ostatecznie wszyscy bohaterowie powieści ponoszą klęskę i muszą zrezygnować z marzeń?
• wymienić cechy gatunkowe powieści realistycznej • podać przykłady realizmu języka	• wskazać cechy gatunkowe w <i>Lalce</i> • omówić kompozycję <i>Lalki</i> • omówić sposób prowadzenia narracji w utworze • wyjaśnić funkcję retrospekcji	• omówić sposób przedstawienia Warszawy • omówić sposób przedstawienia Paryża – wyciągnąć wnioski na temat zestawienia obu miast • wypowiada się na temat indywidualizacji języka bohaterów	• omówić funkcję oniryzmu w powieści	• wskazać i nazwać zabiegi literackie oraz językowe, za pomocą których został zaprezentowany świat wewnętrzny bohaterów powieści
• scharakteryzować świat przedstawiony powieści „Potop” Henryka Sienkiewicza (fragmenty)	• wymienić elementy składające się na kompozycję powieści • wskazać cechy gatunkowe powieści historycznej o modelu walterskotowskim	• umieścić wydarzenia z powieści w kontekście historycznym	• przedstawić sylwetkę twórczą Henryka Sienkiewicza	• interpretować tytuł utworu w kontekście historycznym i biblijnym
• wyjaśnić okoliczności i przyczyny przemiany Kmicica	• omówić rolę Oleńki w <i>Potopie</i> • omówić przykłady odwagi i tchórzostwa w powieści	• wyjaśnić, na czym polega heroizacja wybranych bohaterów powieści	• wyjaśnić, na czym polega krzepiąca wymowa powieści	• omówić funkcję boskiej instancji w <i>Potopie</i>

• zrelacjonować treść noweli „Gloria victis” Elizy Orzeszkowej • wskazać narratorów pojawiających się w utworze	• wymienić nawiązania do Biblii oraz mitologii pojawiające się w utworze i określić ich funkcję • omówić kompozycję utworu	• wyjaśnić, w jaki sposób w utworze jest realizowana funkcja poetycka • zinterpretować tytuł utworu	• wyjaśnić, na czym polega styl podniosły w utworze i za pomocą jakich środków językowych został uzyskany	• podjąć dyskusję na temat przesłania utworu * wyjaśnić, na czym polega zabieg mitologizacji * wskazać przykłady konwencji baśniowej
• zrelacjonować treść utworu „Zbrodnia i kara” Fiodora Dostojewskiego • określić miejsce akcji	• wskazać fragmenty prezentujące pomieszczenia, w których przebywają bohaterowie (szynk, pokój Raskolnikowa, mieszkanie Marmieladowów, pokój Soni)	• wyciągnąć wnioski z opisów różnych przestrzeni (zazwyczaj dusznych i nędznych) • omówić wpływ przestrzeni na psychikę bohatera • omówić funkcję perspektywy narracyjnej opisu miasta	• odnieść opisy przestrzeni do fabuły utworu • analizować sposoby przedstawienia miasta jako pułapki – labiryntu	• dokonać analizy rozpoczynającego utwór fragmentu opisującego ulicę Petersburga pod kątem oddziaływania na zmysły
• przedstawić historię Soni	• opisać postawę życiową Soni • wymienić podobieństwa i różnice między Sonią a Rodionem • omówić postawy Soni i Raskolnikowa na Syberii	• omówić funkcję przypowieści o łazarzu • omówić reakcję Soni na wiadomość o zbrodni Raskolnikowa i wyjaśnić jej przyczynę • wyjaśnić, dlaczego Sonia odnosi zwycięstwo	• dokonać analizy potyczek słownych między Sonią a Rodionem w kontekście postaw życiowych bohaterów	• zinterpretować znaczenie snu Raskolnikowa na Syberii
• przedstawić poglądy bohaterów powieści • zdefiniować powieść psychologiczną i powieść polifoniczną	• omówić problematykę społeczną powieści na przykładzie historii rodziny Marmieladowów • wskazać w utworze cechy powieści kryminalnej	• zinterpretować sny przedstawione w powieści i określić ich funkcję • uzasadnić na podstawie fragmentów tekstu stwierdzenie, że <i>Zbrodnia i kara</i> jest powieścią polifoniczną	• określić funkcję Arkadiusza Swidrygajłowa w powieści	• dokonać analizy monologów wewnętrznych Raskolnikowa w kontekście problematyki psychologicznej * wskazać elementy konwencji realistycznej i naturalistycznej w powieści
• zdefiniować stylizację • przedstawić podział stylizacji ze względu na stopień nasycenia środkami • wymienić funkcje stylizacji • wymienić rodzaje stylizacji	• rozpoznać w podanych przykładach stylizację całościową, fragmentaryczną i minimalną • rozpoznać w podanych przykładach rodzaje stylizacji • wskazać kolokwializmy w tekście	• wskazać elementy języka świadczące o konkretnym rodzaju stylizacji • zastąpić wyrazy nacechowane stylistycznie wyrazami z języka ogólnego • wskazać rodzaje stylizacji literackiej w podanych fragmentach tekstu	• przeredagować podane fragmenty tekstu tak, aby zastosować w nich stylizację	• wskazać rodzaje stylizacji literackiej w podanych fragmentach tekstu

wymienić rodzaje struktur składniowych	- wskazać przykłady struktur składniowych - omówić rolę spójników w tworzeniu zdań złożonych	- wskazać różnice składniowe w stylach funkcjonalnych - wyjaśnić, na czym polega składniowo-znaniowy charakter interpunkcji - wskazać błędy interpunkcyjne w tekście	- przekształcić konstrukcję składniową zdań tak, aby modyfikować ich znaczenie - wskazać błędy w konstrukcji składniowej wypowiedzi i dokonuje korekty	omówić funkcję wybranych konstrukcji składniowych w tekście
- zdefiniować perswazję i manipulację - wymienić językowe i pozajęzykowe zabiegi służące manipulacji	- odróżnić perswazję od manipulacji - podać przykłady językowych i pozajęzykowych zabiegów służących manipulacji	rozpoznać techniki manipulacyjne w podanym tekście	analizować wypowiedź manipulacyjną pod kątem użytych środków językowych	przygotować wypowiedź o charakterze manipulacyjnym

Młoda Polska

Uczeń potrafi:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
- wymienić nazwy epoki - wskazać ramy czasowe epoki	- wyjaśnić etymologię nazw epoki - wyjaśnić znaczenie najważniejszych pojęć związanych z przełomem modernistycznym	scharakteryzować cechy przełomu modernistycznego	wyjaśnić, na czym polega powrót do światopoglądu romantycznego	wyjaśnić znaczenie Krakowa dla rozwoju Młodej Polski
wymienić najważniejszych filozofów epoki	- wymienić główne założenia filozofii Arthura Schopenhauera - wymienić główne założenia filozofii Friedricha Nietzschego - wymienić główne założenia filozofii Henriego Bergsona	- scharakteryzować główne założenia filozofii Arthura Schopenhauera - scharakteryzować główne założenia filozofii Friedricha Nietzschego - scharakteryzować główne założenia filozofii Henriego Bergsona	wyjaśnić przyczyny popularności filozofii Arthura Schopenhauera pod koniec XIX wieku	porównać poznane założenia filozoficzne
wskazać cechy sztuki przełomu XIX i XX w.	- scharakteryzować nowe kierunki w sztuce - zilustrować przykładami cechy nowych kierunków w sztuce	- scharakteryzować twórczość najważniejszych artystów modernistycznych - wymienić najważniejsze dzieła młodopolskie i modernistyczne	dokonać analizy wybranych dzieł sztuki reprezentujących impresjonizm i symbolizm	wyjaśnić, na czym polega przełom w sztuce dokonany przez impresjonistów

• zrelacjonować treść wybranych wierszy Kazimierza Przerwy-Tetmajera i Leopolda Staffa • wskazać podmiot liryczny i sytuację liryczną • wskazać proste środki stylistyczne (takie jak rym, epitety)	• wskazać temat wiersza i omówić jego problematykę (sensy dosłowne i metaforyczne) • określić ogólny nastrój wiersza • rozpoznać i nazywać główne środki stylistyczne	• scharakteryzować podmiot liryczny oraz określić jego sytuację, emocje i stosunek do świata • odróżnić lirykę bezpośrednią od pośredniej • określić funkcje środków stylistycznych w utworze • rozpoznać gatunek utworu	• zinterpretować metaforę wiersza • osadzić utwór w kontekście (np. biograficznym, historycznym, kulturowym) • wskazać zaawansowane środki stylistyczne (takie jak: oksymoron, paradoks, peryfrazę, elipsę) i określić ich rolę w tekście • przeprowadzić problemową analizę i interpretację utworu	• podjąć dyskusję na temat aktualności wiersza • dostrzec nieoczywiste powiązania między tekstami kultury • wykorzystywać bogatą terminologię literaturoznawczą • tworzyć samodzielne wypowiedzi krytycznoliterackie o wysokich walorach językowych i stylistycznych
• wymienić obszary działalności twórczej Stanisława Wyspiańskiego • przedstawić najważniejsze fakty z życia Stanisława Wyspiańskiego	• przedstawić genezę <i>Wesela</i> • przedstawić pierwowzory głównych bohaterów <i>Wesela</i>	• wskazać w utworze elementy realistyczne i fantastyczne	• wskazać w twórczości plastycznej Stanisława Wyspiańskiego elementy estetyki modernistycznej	• omówić zjawisko chłopomanii jako kontekst do analizy dzieła • omówić zjawisko syntezy sztuk w dramacie
• omówić treść I aktu <i>Wesela</i>	• omówić relacje między chłopstwem a inteligencją w akcie I (szczególnie na podstawie rozmów: Czepca z Dziennikarzem, Radczyni z Kliminą, Pana Młodego z Panną Młodą)	• wskazać w akcie I fragmenty nawiązujące do rabacji galicyjskiej • omówić sposób, w jaki o rabacji mówią chłopci (Dziad i Ojciec) oraz inteligenci (Pan Młody i Gospodarz)	• wymienić uprzedzenia i stereotypy, które stoją na przeszkodzie porozumienia między chłopstwem a inteligencją oraz dokonać ich analizy	• scharakteryzować Rachelę i przedstawić jej funkcję w dramacie • przedstawić Żyda jako zdystansowanego obserwatora i komentatora
• wskazać fragmenty, w których inteligenci prezentują wieś jako arkadię	• charakteryzować ukazane w I akcie wizje chłopów • omówić, w jaki sposób inteligenci idealizują chłopów i wieś	• wyjaśnić znaczenie kontekstu kulturowego – mit chłopca Piasta • wyjaśnić, jaką funkcję pełnią odwołania do bitwy pod Racławicami	• analizować sposób przedstawienia arkadyjskiej wizji wsi	• podjąć dyskusję na temat aktualności sposobu przedstawienia społeczeństwa polskiego

- wymienić osoby dramatu i wskazać ich pierwowzory - przedstawić cel przybycia Wernyhory i misję powierzoną Gospodarzowi	- wyjaśnić, dlaczego zjawy ukazują się konkretnym bohaterom - wyjaśnić wyjątkowość Wernyhory na tle pozostałych osób dramatu	- zinterpretować słowa Chchoła: „Co się w duszy komu gra, co kto w swoich widzi snach...” w kontekście aktu II - wskazać i omówić konteksty kulturowe widoczne w prezentacji osób dramatu	- wyjaśnić symboliczne znaczenie każdej z osób dramatu - omówić symbolikę rekwizytów, które pojawiają się w akcie II - omówić rolę Racheli we wprowadzeniu zjaw do dramatu	- dokonać analizy dialogów bohaterów *wyjaśnić znaczenie konwencji onirycznej w dramacie
- przedstawić postawę inteligencji w akcie III - przedstawić postawę chłopstwa w akcie III	omówić relacje między inteligencją a chłopstwem wobec zbliżającego się zrywu	- zinterpretować symbolikę złotego rogu i zgubienia artefaktu przez Jaśka - dokonać analizy symboliki Chchoła	- zinterpretować symbolikę chocholego tańca i ocenić jej aktualność - porównać motyw tańców kończących <i>Pana Tadeusza</i> Adama Mickiewicza i <i>Wesele</i> Stanisława Wyspiańskiego	dokonać analizy symbolicznego znaczenia rozmowy Poety z Panną Młodą
- omówić treść fragmentów „Chłopów” W. S. Reymonta - na podstawie fragmentów przedstawić dzieje konfliktu między Maciejem a Antkiem	- wymienić bohaterów fragmentów utworu i ich charakteryzować - przedstawić strukturę społeczną wsi w kontekście fragmentów - przedstawić obyczaje przedstawione we fragmentach i określić ich funkcję - omówić wady i zalety podporządkowania się wspólnocie oraz jej prawom	- omówić obyczajowość powiązaną z określonym stopniem w hierarchii społecznej w kontekście fragmentów - omówić kreację Macieja i Antka - omówić kreację Jagny na podstawie fragmentów - omówić znaczenie sceny wygnania Jagny ze wsi	interpretować symbolikę postaci Jagny	wskazać wartości uniwersalne w sposobie przedstawienia wspólnoty chłopskiej
- wskazać różne style narracji - wskazać elementy symboliczne we fragmentach	- wskazać fragmenty zawierające mowę pozornie zależną i określić funkcję tego zabiegu - wskazać fragmenty naturalistyczne i określić ich funkcję	omówić różnice między różnymi stylami narracji	wyjaśnić, dlaczego Lipce można traktować jako przestrzeń o charakterze symbolicznym	analizować symbolikę obecną we fragmentach
- definiować erystykę i wskazać jej cele - wymienić chwytów erystycznych	- rozpoznać celowe błędy logiczne w wypowiedziach - rozpoznać typy argumentów erystycznych	wskazać sposoby obrony przed poszczególnymi typami	analizować przykładowe wypowiedzi pod kątem stosowania chwytów erystycznych	stosować chwytów erystycznych w wypowiedzi

wymienić rodzaje celowych błędów logicznych	wskazać sposoby obrony przed poszczególnymi typami argumentów erystycznych	argumentów erystycznych	bronić się przed chwytami erystycznymi w dyskusji	
dokonać planu dekompozycyjnego interpretacji porównawczej	wskazać konteksty wykorzystane w przykładowej interpretacji porównawczej	- określić związki pomiędzy dwoma podanymi tekstami - formułować tezę interpretacyjną	- wskazać wspólne obszary interpretacyjne podanych tekstów - wybrać przydatne konteksty interpretacyjne	dokonać wyczerpującej interpretacji porównawczej podanych utworów

Dwudziestolecie międzywojenne, wojna i okupacja

Uczeń potrafi:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
- określić ramy czasowe epoki - scharakteryzować ideologie totalitarne dwudziestolecia międzywojennego	zaprezentować problemy społeczne II Rzeczypospolitej	wypowiedzieć się na temat przemian politycznych i społecznych w dwudziestolecu międzywojennym	dokonać analizy wpływu I wojny światowej na nastroje społeczne	porównać styl życia w czasach Młodej Polski z tym obowiązującym w dwudziestolecu międzywojennym
wymienić kierunki filozoficzne oraz nurty w sztuce dwudziestolecia międzywojennego	- zaprezentować założenia fenomenologii, psychoanalizy i katastrofizmu - zaprezentować cechy kierunków w sztuce dwudziestolecia międzywojennego	wskazać najważniejsze cechy teatru w dwudziestolecu międzywojennym	- porównać architekturę secesyjną i modernistyczną - wypowiedzieć się na temat sztuki filmowej w dwudziestolecu międzywojennym	dokonać analizy malarstwa dwudziestolecia międzywojennego
wymienić wiodące nurty literatury dwudziestolecia międzywojennego	- scharakteryzować wiodące nurty literatury dwudziestolecia międzywojennego - wymienić najważniejsze grupy poetyckie okresu międzywojennego w Polsce	wymienić najistotniejszych twórców epoki	wypowiedzieć się na temat związków pomiędzy atmosferą społeczno-polityczną epoki a nurtami i tematami w literaturze	- wypowiedzieć się na temat specyfiki kultury dwudziestolecia międzywojennego w Polsce * - scharakteryzować grupy poetyckie okresu międzywojennego
zrelacjonować treść wybranych wierszy Józefa Czechowicza, Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej, Juliana Tuwima,	- wskazać temat wiersza i omówić jego problematykę (sensy dosłowne i metaforyczne) - określić ogólny nastrój wiersza	scharakteryzować podmiot liryczny oraz określić jego sytuację, emocje i stosunek do świata	- zinterpretować metaforykę wiersza - osadzić utwór w kontekście (np. biograficznym, historycznym, kulturowym)	- podjąć dyskusję na temat aktualności wiersza - dostrzec nieoczywiste powiązania

Bolesława Leśmiana, Juliana Przybosa* • wskazać podmiot liryczny i sytuację liryczną • wskazać proste środki stylistyczne (takie jak rym, epitety)	• rozpoznać i nazywać główne środki stylistyczne	• odróżnić lirykę bezpośrednią od pośredniej • określić funkcje środków stylistycznych w utworze • rozpoznać gatunek utworu	• wskazać zaawansowane środki stylistyczne (takie jak: oksymoron, paradoks, peryfrazę, elipsę) i określić ich rolę w tekście • przeprowadzić problemową analizę i interpretację utworu	między tekstami kultury • wykorzystywać bogatą terminologię literaturoznawczą • tworzy samodzielne wypowiedzi krytycznoliterackie o wysokich walorach językowych i stylistycznych
• omówić treść powieści „Przedwiośnie” S. Żeromskiego • opisać dom rodzinny Cezarego Baryki • omówić etapy rewolucji przedstawione w powieści	• omówić sposób przedstawienia rewolucji w powieści • zaprezentować stosunek do rewolucji Cezarego Baryki, Seweryna Baryki i Jadwigi Barykowej • omówić relację Cezarego i jego matki	• omówić ewolucję poglądów Cezarego na temat rewolucji • zaprezentować etapy dojrzewania Cezarego	• omówić wpływ doświadczenia rewolucji na głównego bohatera	• odnieść sposób przedstawienia rewolucji do tradycji literackiej
• zaprezentować mieszkańców Nawłoci • omówić rozkład dnia mieszkańców dworku	• omówić sposób przedstawienia dworku szlacheckiego w Nawłoci • omówić zauważony przez Cezarego kontrast pomiędzy życiem w Nawłoci i w Chłodku	• wskazać nawiązania do <i>Pana Tadeusza</i> Adama Mickiewicza w sposobie przedstawienia dworku i jego mieszkańców	• omówić wpływ pobytu Cezarego w Nawłoci na proces kształtowania się jego światopoglądu	• dokonać analizy przemysłów Cezarego Baryki na temat sposobu życia Wielosławskich • omówić kontekst literacki (<i>Pan Tadeusz</i> Adama Mickiewicza)
• zaprezentować opisaną w powieści rzeczywistość II Rzeczypospolitej	• zaprezentować recepty Szymona Gajowca i Antoniego Lulka na poprawę sytuacji mieszkańców II Rzeczypospolitej • zaprezentować poglądy Cezarego wyrażane w dyskusji z Szymonem Gajowcem i Antonim Lulkiem	• zinterpretować dosłowne i metaforyczne znaczenie tytułu powieści	• zinterpretować ostatnią scenę powieści	• dokonać analizy sceny, w której Cezary Baryka przekracza granicę, i omówić jej wpływ na budowanie światopoglądu bohatera
• zaprezentować opowieść o szklanych domach	• omówić stosunek do Polski Seweryna Baryki, Jadwigi Barykowej i Cezarego Baryki	• zinterpretować symboliczne znaczenie szkła • wskazać elementy utopii w opowieści o szklanych domach	• zinterpretować metaforyczne znaczenie opowieści o szklanych domach • odnieść przedstawiony w powieści motyw utopii do tradycji literackiej	• omówić funkcję historii o szklanych domach w planie ideologicznym powieści *omówić elementy demitologizacji w powieści

• omówić narrację powieści	• omówić kompozycję utworu	• wskazać w powieści elementy realizmu i symbolizmu oraz określić ich funkcję	• wskazać w powieści kontrasty i określić ich funkcję	• dokonać sfunkcjonalizowanej analizy opisów naturalistycznych
• omówić treść fragmentów „Ferdynand” W. Gombrowicza • wymienić cechy chłopięt i chłopaków • opisać przedstawicieli ciała pedagogicznego • zrelacjonować przebieg lekcji języka polskiego	• wymienić cechy formy szkoły • odnieść sposób przedstawienia szkoły w <i>Ferdynandzie</i> do swoich doświadczeń	• omówić zabiegi manipulacyjne Pimki mające wpędzić Józia w formę ucznia • zaprezentować mechanizm upupiania • omówić funkcję groteskowego przedstawienia rzeczywistości	• objaśnić mechanizm symetrii i analogii na przykładzie tworzenia się stronnictw chłopaków i chłopięt • wyjaśnić, w jaki sposób Pimko upupia uczniów na poziomie swojego zachowania i języka	• dokonać analizy wojny na miny i wyjaśnić jej metaforyczny sens
• zrelacjonować pobyt Józia u Młodziaków	• scharakteryzować rodzinę Młodziaków • wskazać elementy formy nowoczesnych	• omówić stosowane przez Józia strategie rozluźniania formy nowoczesnych • wyjaśnić, co oznacza gombrowiczowska Forma	• dokonać analizy zabiegu manipulowania formą podczas prezentowania Józia Młodziakom przez Pimkę	• dokonać analizy sceny rozbicia formy w pokoju Zuty
• omówić pobyt Józia i Miętusa w domu Hurleckich	• omówić relacje międzyludzkie w domu Hurleckich	• wyjaśnić, na czym polega forma szlacheckości	• interpretować pojęcie: <i>gęba</i> w odniesieniu do przedstawionych wydarzeń	• interpretować symboliczny sens poszukiwania parobka przez Miętalskiego
• omówić narrację powieści • omówić język utworu	• omówić funkcję neologizmów użytych w utworze • omówić kompozycję powieści	• wskazać w utworze elementy awangardowe • wyjaśnić uniwersalne znaczenie pojęć: <i>pupa</i>, <i>tydka</i> i <i>gęba</i>	• omówić rolę groteski w budowaniu znaczeń utworu • interpretować znaczenie pojęcia Forma (w odniesieniu do powieści oraz uniwersalne) • interpretować ostatni akapit powieści	• wyjaśnić, na czym polega groteskowy charakter rzeczywistości przedstawionej w <i>Ferdynandzie</i>
• omówić treść utworu „Szewcy” S. I. Witkiewicza* • zaprezentować zarzuty szewców w stosunku do ich oponentów	• wskazać elementy groteski w kreacji bohaterów	• porównać wypowiedzi Sajetana i Scurvy’ego pod kątem postaw przyjmowanych przez bohaterów	• dokonać analizy didaskaliów pod kątem syntezy sztuk i znaczeń symbolicznych	• wyjaśnić, na czym polega katastroficzny charakter wypowiedzi Sajetana

wskazać imiona i nazwiska znaczące oraz wyjaśnić ich sens	- zaprezentować przemiany Scurvy'ego i określić ich funkcję - zaprezentować przemiany Księżnej i określić ich funkcję	wyjaśnić, na czym polega groteskowość przedstawiania postaci	- dokonać analizy relacji pomiędzy Księżną a Prokuratorem - dokonać analizy języka bohaterów	odnieść kreację Księżnej do archetypów kobiecości
nazwać i scharakteryzować kolejne rewolucje	- omówić sposób wykorzystania motywu pracy w <i>Szewcach</i> - omówić funkcję Hiper-Robociarza	odnieść kolejne przewroty przedstawione w tekście do kontekstu historycznego	omówić społeczne, światopoglądowe i psychologiczne motywacje poszczególnych grup rewolucjonistów	omówić funkcję przemocy w utworze
zaprezentować teorię Czystej Formy	- omówić katastroficzny charakter zakończenia utworu - wyjaśnić, w jaki sposób Witkacy realizuje w tekście teorię Czystej Formy	- omówić awangardowy i groteskowy charakter didaskaliów - zinterpretować symbolikę przedmiotów o szczególnym znaczeniu	zinterpretować zakończenie utworu	odczytać zakończenie <i>Szewców</i> w kontekście triady heglowskiej
- omówić treść utworu „Proces” F. Kafki* - opisać sąd, przed którym staje bohater	- scharakteryzować głównego bohatera tekstu - omówić reakcje bohatera na poranne zajście	- omówić przemianę bohatera utworu - omówić rolę rodziny i znajomych w życiu głównego bohatera utworu - omówić przestrzeń powieści w odniesieniu do motywu labiryntu	- zinterpretować przypowieść o odźwiernym - zinterpretować rozmowę bohatera z księdzem - omówić symboliczne znaczenie człowieka w oknie na początku i końcu powieści - zinterpretować zakończenie powieści	- przedstawić różnorodne możliwości odczytania sensu powieści - omówić świat przedstawiony pod kątem absurdu i groteski
omówić kompozycję utworu	omówić sposób kreacji świata przedstawionego	wskazać w tekście aluzje biblijne i zinterpretować ich znaczenie	wyjaśnić terminy: sytuacja kafkowska, everyman, parabola	- porównać ujęcia motywu labiryntu w <i>Procesie</i> Franza Kafki i <i>Skleпах cynamonowych</i> Brunona Schulza - porównać wizje ludzkiego losu przedstawione w <i>Procesie</i> Franza Kafki i <i>Szewcach</i> Stanisława Ignacego Witkiewicza
- omówić treść powieści „Mistrz i Małgorzata” M. Bułhakowa* - przedstawić członków szatańskiej świty	- omówić sposoby przedstawiania szatana w różnych epokach - scharakteryzować Wolanda (m. in. przez pryzmat opinii wygłaszanych na jego temat)	- wskazać w kreacji szatana nawiązania do <i>Fausta</i> Johanna Wolfganga Goethego - omówić sposoby przedstawienia dobra i zła na świecie w <i>Mistrzu i Małgorzacie</i>	- zinterpretować motto w odniesieniu do całości utworu - omówić symbolikę przestrzeni w powieści	odnieść sposób przedstawienia szatana w powieści do tradycji kulturowej

	• scharakteryzować członków szatańskiej świty • określić funkcję członków szatańskiej świty w powieści	Michaiła Bułhakowa oraz <i>Fauście</i> Johanna Wolfganga Goethego • wyjaśnić sens przemiany bohaterów podczas lotu w przestworzach		
• zaprezentować scenę w Variétés • zaprezentować wady mieszkańców Moskwy przedstawione przez narratora w scenie w Variétés i w całej powieści	• przedstawić sposób kreacji bohaterów drugoplanowych w utworze	• wskazać w scenie w Variétés topos <i>theatrum mundi</i> i określić jego funkcję • zinterpretować sposób zachowania szatańskiej świty w stosunku do mieszkańców Moskwy	• przedstawić scenę w Variétés i omówić jej znaczenie w planie ideowym powieści	• wskazać podobieństwa w sposobie ukazania wielkomiejskiego społeczeństwa na obrazie Ottona Dix'a <i>Wielkie miasto</i> i w powieści Michaiła Bułhakowa
• omówić pierwsze spotkanie mistrza i Małgorzaty • zaprezentować historię miłości bohaterów	• omówić kreację Małgorzaty	• omówić miłość bohaterów w kategorii fatalizmu • zinterpretować zachowanie Małgorzaty po balu u szatana	• dokonać analizy przemiany Małgorzaty w wiedźmę w kontekście wolności • zinterpretować zakończenie historii mistrza i Małgorzaty	• omówić sposób zreinterpretowania historii Fausta i Małgorzaty w powieści
• porównać kreacje Jezui i Piłata z biblijnymi pierwowzorami • omówić filozofię Jezui	• omówić sposób psychologizacji Jezui i Piłata w powieści • omówić sposób kreacji Piłata	• omówić funkcję wprowadzenia historii Jezui i Piłata do powieści • omówić sposoby przedstawienia Mateusza Lewity i Judy z Kiriatu • omówić relacje pomiędzy Wolandem i Mateuszem w końcówce powieści	• zinterpretować znaczenie sekularyzacji historii biblijnej • interpretuje symboliczne znaczenie tęsknoty Piłata	• odnieść sposób przedstawienia Jezui do tradycji kulturowej
• omówić treść wybranych opowiadań z tomu „Sklepy cynamonowe” B. Schulza* • wymienić realistyczne i fantastyczne etapy wędrówki bohatera	• omówić rolę matki i ojca w tekstach • wypowiedzieć się na temat narratora tekstów • rozpoznać środki językowe użyte w tekstach i określić ich funkcję • omówić cechy rzeczywistości onirycznej • charakteryzować język <i>Sklepów cynamonowych</i>	• wskazać moment przekraczania granicy pomiędzy realizmem a rzeczywistością oniryczną • omówić motyw labiryntu i zinterpretować jego znaczenie • omówić przestrzeń: wewnętrzną i zewnętrzną	• zinterpretować symbolikę sklepów cynamonowych • omówić sensualny obraz świata w tekstach • omówić aspekty mitu pojawiające się w tekstach * na podstawie wybranych opowiadań uzasadnia tezę, że Schulz korzysta w swoich utworach z elementów	• dokonać analizy obrazu Marca Chagalla <i>Ja i wieś</i> w kontekście tekstów

			konwencji baśniowej i surrealistycznej	
• zdefiniować normę językową • wymienić kryteria poprawności językowej • zaprezentować podział innowacji językowych • wymienić funkcje innowacji językowych • zdefiniować modę językową	• wskazać różnice pomiędzy normą wzorcową a normą użytkową • wskazać wyrazy zgodne z normą językową	• wyjaśnić zmiany zachodzące w normie językowej • ocenić podane elementy pod kątem kryteriów poprawności językowej	• odróżnić zamierzoną innowację językową od błędu językowego	• omówić funkcje innowacji językowych w tekstach literackich • odnaleźć przykłady innowacji językowych w języku mediów
• zaprezentować klasyfikację błędów językowych • wymienić typy błędów językowych	• przedstawić podział błędów językowych ze względu na obszary języka • zaprezentować przyczyny powstawania błędów językowych • wskazać błędy językowe w tekście	• nazwać błędy językowe znalezione w tekście	• poprawić błędy językowe	• wyjaśnić, na czym polegają błędy językowe w tekście
• zaprezentować cechy felietonów* • zaprezentować etapy tworzenia felietonów	• wskazać cechy stylu publicystycznego w felietonie • omówić kompozycję felietonów	• omówić język i styl felietonów	• dokonać analizy języka podanego felietonu	• zredagować felieton
• określić ramy czasowe epoki wojna i okupacja • opisać formy represji na obszarach okupowanych przez III Rzeszę	• opisać sytuację panującą w okupowanej Polsce	• omówić zjawisko Holocaustu	• omówić rolę Polskiego Państwa Podziemnego	• scharakteryzować życie codzienne w Generalnym Gubernatorstwie
• zaprezentować ograniczenia rozwoju sztuki i literatury w czasie II wojny światowej • wymienić formy funkcjonowania sztuki i literatury w czasie II wojny światowej	• omówić wpływ wojny na rozwój sztuki, literatury i sytuację artystów	• omówić funkcję sztuki okolicznościowej na okupowanych terenach • omówić rolę fotografii w czasie II wojny światowej	• zinterpretować dzieła sztuki powstałe w okresie wojny i okupacji	• analizować dzieła sztuki okresu wojny i okupacji pod względem formalnym
• zrelacjonować treść wybranych wierszy Krzysztofa Kamila Baczyńskiego,	• wskazać temat wiersza i omówić jego problematykę (sensy dosłowne i metaforyczne)	• scharakteryzować podmiot liryczny oraz określić jego sytuację, emocje i stosunek do świata	• zinterpretować metaforę wiersza • osadzić utwór w kontekście (np. biograficznym,	• podjąć dyskusję na temat aktualności wiersza

Czesława Miłosza, Tadeusza Różewicza • wskazać podmiot liryczny i sytuację liryczną • wskazać proste środki stylistyczne (takie jak rym, epitety)	• określić ogólny nastrój wiersza • rozpoznać i nazywać główne środki stylistyczne	• odróżnić lirykę bezpośrednią od pośredniej • określić funkcje środków stylistycznych w utworze • rozpoznać gatunek utworu	historycznym, kulturowym) • wskazać zaawansowane środki stylistyczne (takie jak: oksymoron, paradoks, peryfraza, elipsa) i określić ich rolę w tekście • przeprowadzić problemową analizę i interpretację utworu	• dostrzec nieoczywiste powiązania między tekstami kultury • wykorzystywać bogatą terminologię literaturoznawczą • tworzyć samodzielne wypowiedzi krytycznoliterackie o wysokich walorach językowych i stylistycznych
• omówić treść opowiadania T. Borowskiego „Proszę państwa do gazu” • zaprezentować różne reakcje osób wychodzących z wagonów	• omówić kreację narratora tekstu • omówić kreację bohaterów tekstu • omówić sposób przedstawienia esesmanów	• omówić konteksty: historyczny i biograficzny • omówić funkcję gwary obozowej w tekście	• wskazać cechy człowieka zlagrowanego	• omówić funkcję behawioralnego sposobu opisu bohaterów
• omówić zachowania więźniów	• wypowiedzieć się na temat funkcji zastosowania behawioralnej techniki opisu	• wypowiedzieć się na temat relacji kat – ofiara w tekście • wyjaśnić, na czym polega Dekalog odwrócony w rzeczywistości obozowej	• omówić sposób przedstawienia w tekście tragizmu więźniów	• dokonać analizy sposobu prowadzenia rozmowy przez więźniów przed przybyciem transportu
• omówić fragmenty utworu „Inny świat” G. Herlinga-Grudzińskiego • przedstawić obóz jako instytucję wychowawczą	• wypowiedzieć się na temat perspektyw narracyjnych we fragmentach	• przedstawić kontekst historyczny • wyjaśnić, jaką rolę w procesie niszczenia więźniów odgrywał głód	• wypowiedzieć się na temat roli nadziei w życiu więźniów • odnieść się do kontekstu biograficznego	• omówić mechanizmy obronne więźniów
• omówić treść przeczytanych fragmentów • na podstawie przeczytanych fragmentów przedstawić postawę wybranego bohatera	• na podstawie przeczytanych fragmentów scharakteryzować stosunek narratora do współwięźniów • na podstawie przeczytanych fragmentów omówić funkcję i znaczenie	• odnieść postawę wybranego bohatera do pojęcia: „człowiek zlagrowany”	• interpretować scenę przedstawioną w <i>Epilogu</i> w odniesieniu do tytułu powieści	• na podstawie opowiadania <i>Proszę państwa do gazu</i> Borowskiego oraz poznanych fragmentów <i>Innego świata</i> porównać opisy obozowej rzeczywistości.

	wybranych miejsc w obozie			
• omówić treść „Zdążyć przed Panem Bogiem” Hanny Krall • omówić historie poszczególnych ludzi, na których koncentruje się Marek Edelman • wymienić postacie historyczne, o których jest mowa w tekście	• wskazać w relacji Marka Edelmana wydarzenia istotne z perspektywy historycznej i te pomijane w raportach	• wskazać różnice pomiędzy wielką a małą historią • przedstawić sposób mówienia przez Marka Edelmana o Mordechaju Anielewiczu • omówić sposób relacjonowania w tekście wydarzeń i funkcję komentarzy Edelmana	• wypowiedzieć się na temat sposobu mówienia przez Edelmana o sobie i swojej roli po powstaniu	• omówić mechanizm pamięci w kontekście nawracania motywów w tekście
• omówić powody wybuchu powstania w getcie przedstawione przez Marka Edelmana • zaprezentować różne sposoby mówienia o śmierci w tekście	• zaprezentować funkcję Marka Edelmana w getcie i omówić jej wpływ na bohatera • zaprezentować sposoby postrzegania Boga przez bohaterów tekstu	• przedstawić sposób mówienia o życiu w kontekście operacji serca • omówić wpływ doświadczeń życiowych człowieka na sposób postrzegania przez niego Boga	• zinterpretować zakończenie tekstu	• zinterpretować znaczenie współistnienia w tekście dwóch płaszczyzn czasowych
• zdefiniować pojęcie <i>tabu</i>* • wymienić obszary podlegające tabu • wyjaśnić, na czym polega tabu językowe • wymienić strategie unikania języka nieakceptowanego społecznie	• wskazać zjawiska wpływające na przemiany tabu	• podać przyczyny tabuizacji • nazwać podane strategie unikania tabu	• używać języka zastępczego w celu uniknięcia tabu językowego • omówić konsekwencje łamania tabu	• wskazać przykłady łamania tabu w mediach i kulturze
• definiować dyskusję, spór i kłótnię • wymienić rodzaje dyskusji • przedstawić zasady dyskusowania • wymienić reguły grzecznościowe w dyskusji i sporze • wskazać cechy kłótni • definiować mowę nienawiści	• przedstawić różnice w intencji i rodzajach użytych argumentów w dyskusji, sporze i kłótni • wyjaśnić, na czym polega wypowiedź o charakterze erystycznym • wymienić środki językowe będące przejawem agresji	• przygotować argumenty do dyskusji na zadany temat • wskazać agresję językową w przytoczonych fragmentach • wymienić strategie reagowania na agresję językową	• wyjaśnić, na czym polega agresja językowa w przytoczonych fragmentach	• przedstawić propozycje strategii obrony przed agresją językową w podanych przykładach

WSPÓŁCZESNOŚĆ

Uczeń potrafi:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
• określić początek epoki współczesność • wskazać wydarzenia historyczne oraz inne czynniki, które ukształtowały epokę	• zaprezentować najważniejsze wydarzenia w powojennej historii Polski i omówić ich wpływ na kulturę	• omówić zjawisko globalizacji • wypowiedzieć się na temat rewolucji informatycznej i jej znaczenia we współczesnym świecie	• wypowiedzieć się na temat funkcjonowania demokracji i przestrzegania praw człowieka we współczesnym świecie	• wypowiedzieć się na temat zjawiska wielokulturowości we współczesnym świecie
• wymienić najważniejsze kierunki filozoficzne współczesności	• zreferować założenia współczesnych nurtów filozoficznych	• omówić relacje pomiędzy filozofią a rzeczywistością współczesną	• porównać współczesne nurty filozoficzne	• podjąć dyskusję na temat współczesnych nurtów filozoficznych
• wymienić cechy dominujących w epoce stylów sztuki • omówić nowe formy artystyczne	• rozpoznać na przykładach dominujące style sztuki współczesnej • wymienić nazwiska najważniejszych twórców epoki i rozpoznać ich dzieła • wskazać najważniejsze tendencje w historii kina powojennego	• wskazać najważniejsze tendencje we współczesnej muzyce rozrywkowej i je omówić	• wskazać dominujące tendencje w teatrze współczesnym	• przeanalizować wybrane dzieło sztuki na podstawie podanych kryteriów
• zrelacjonować treść powieści <i>Dżuma</i> A. Camusa	• wskazać elementy powieści pozwalające traktować ją jako parabolę • wskazać metaforyczne odczytania powieści	• uzasadnić, w oparciu o tekst, możliwość odczytania utworu jako opowieści o chorobie, wojnie, systemie totalitarnym, ogólnym problemie zła w świecie	• zinterpretować zakończenie utworu	• omówić konteksty potrzebne do interpretacji utworu
• scharakteryzować życie mieszkańców Oranu przed dżumą i w trakcie epidemii	• omówić postawy bohaterów wobec dżumy w znaczeniu dosłownym i metaforycznym • wskazać konteksty potrzebne do interpretacji utworu	• zinterpretować historię Jeana Tarrou	• rozpatrzyć postawę doktora Rieux w kontekście filozofii egzystencjalnej	• dokonać analizy kazań ojca Paneloux
• wskazać różne formy narracji w powieści	• określić funkcję różnych form narracyjnych w utworze	• wypowiedzieć się na temat stosunku narratora do Orańczyków oraz	• omówić funkcję uniwersalizacji czasu i przestrzeni w powieści	• analizować sposób opisu miasta w powieści

		bohaterów drugoplanowych		
• zrelacjonować treść powieści <i>Rok 1984</i> G. Orwella • zaprezentować ministerstwa Oceanii i zakres ich działalności	• zaprezentować podział społeczny Oceanii i scharakteryzować przestrzeń, w której rozgrywa się akcja antyutopii • wymienić i omówić sposoby sprawowania kontroli nad obywatelami • wskazać konteksty potrzebne do interpretacji utworu	• omówić rolę Emmanuela Goldsteina w procesie kreacji państwa totalitarnego • omówić funkcję konfliktów zbrojnych w procesie kształtowania się państwa totalitarnego	• wypowiedzieć się na temat relacji międzyludzkich w państwie totalitarnym	• przywołać i omówić konteksty kulturowe, historyczne i społeczno-polityczne
• scharakteryzować Winstona i Julię	• zaprezentować, na czym polega wolność według Winstona i jak postrzega ją Julia • zaprezentować, na czym polega bunt bohaterów • wskazać konteksty potrzebne do interpretacji utworu	• wyjaśnić przyczyny różnych sposobów postrzegania wolności przez bohaterów • omówić koncepcję człowieczeństwa na podstawie ostatniej rozmowy Winstona z O'Brienem • przywołać konteksty literackie dotyczące człowieczeństwa i wolności	• zinterpretować słowa Winstona • zinterpretować zakończenie powieści	• podjąć dyskusję na temat człowieczeństwa w kontekście utworu
• wyjaśnić, na czym polega kontrola nad przeszłością • scharakteryzować nowomowę	• wyjaśnić, na czym polega <i>dwójmyślenie</i> • wyjaśnić funkcję redukcji słownictwa w procesie indoktrynacji	• omówić funkcję kontroli przeszłości w państwie totalitarnym	• w kontekście lektury wyjaśnić znaczenie słów Ludwiga Wittgensteina	• podjąć dyskusję na temat tezy głoszącej, że granice naszego języka są granicami naszego świata
• wymienić utwory, w których zawarty jest motyw utopii	• rozpoznać i skategoryzować realizację motywu utopii w opisanych utworach	• omówić różne sposoby przedstawiania utopii w utworach literackich	• interpretować motyw utopii w odniesieniu do kontekstów: historycznego, społecznego i politycznego	• przeanalizować sposób ukazania utopii w utworach literackich

• zrelacjonować treść wiersza <i>Traktat moralny</i> Cz. Miłosza • wskazać podmiot liryczny i adresata lirycznego	• określić tematykę <i>Traktatu moralnego</i> • omówić kreację podmiotu lirycznego • wskazać w tekście postawę, którą zaleca poeta wobec wszelkich idei, teorii, programów • wskazać wykorzystane w utworze zabiegi retoryczne	• wyjaśnić, w jaki sposób została przedstawiona relacja człowiek – historia • omówić zaproponowany przez podmiot liryczny sposób ocalenia moralnego	• zinterpretować zakończenie traktatu	• omówić funkcję zabiegów retorycznych
• zrelacjonować treść wybranych wierszy Zbigniewa Herberta, Czesława Miłosza, Haliny Poświatowskiej, Tadeusza Różewicza, Wisławy Szymborskiej • wskazać podmiot liryczny i sytuację liryczną • wskazać proste środki stylistyczne (takie jak rym, epitety)	• wskazać temat wiersza i omówić jego problematykę (sensy dosłowne i metaforyczne) • określić ogólny nastrój wiersza • rozpoznać i nazwać główne środki stylistyczne	• scharakteryzować podmiot liryczny oraz określić jego sytuację, emocje i stosunek do świata • odróżnić lirykę bezpośrednią od pośredniej • określić funkcje środków stylistycznych w utworze • rozpoznać gatunek utworu	• zinterpretować metaforę wiersza • osadzić utwór w kontekście (np. biograficznym, historycznym, kulturowym) • wskazać zaawansowane środki stylistyczne (takie jak: oksymoron, paradoks, peryfrazę, elipsę) i określić ich rolę w tekście • przeprowadzić problemową analizę i interpretację utworu	• podjąć dyskusję na temat aktualności wiersza • dostrzec nieoczywiste powiązania między tekstami kultury • wykorzystywać bogatą terminologię literaturoznawczą • tworzyć samodzielne wypowiedzi krytycznoliterackie o wysokich walorach językowych i stylistycznych
• zrelacjonować treść wybranych wierszy Stanisława Barańczaka* • wskazać podmiot liryczny i sytuację liryczną • wskazać proste środki stylistyczne (takie jak rym, epitety)	• wskazać temat wiersza i omówić jego problematykę (sensy dosłowne i metaforyczne) • określić ogólny nastrój wiersza • rozpoznać i nazywać główne środki stylistyczne	• scharakteryzować podmiot liryczny oraz określić jego sytuację, emocje i stosunek do świata • odróżnić lirykę bezpośrednią od pośredniej • określić funkcje środków stylistycznych w utworze • rozpoznać gatunek utworu	• zinterpretować metaforę wiersza • osadzić utwór w kontekście (np. biograficznym, historycznym, kulturowym) • wskazać zaawansowane środki stylistyczne (takie jak: oksymoron, paradoks, peryfrazę, elipsę) i określić ich rolę w tekście	• podjąć dyskusję na temat aktualności wiersza • dostrzec nieoczywiste powiązania między tekstami kultury • wykorzystywać bogatą terminologię literaturoznawczą • tworzyć samodzielne wypowiedzi krytycznoliterackie o wysokich walorach językowych i stylistycznych

			•przeprowadzić problemową analizę i interpretację utworu	
• zrelacjonować treść wybranego opowiadania Sławomira Mrożka* • określić rodzaj narracji	• wypowiedzieć się na temat narratora • określić problematykę opowiadania • wskazać elementy ironii i groteski w utworze	• określić funkcję ironii i groteski w utworze	• zinterpretować puentę opowiadania • omówić obraz ludzkiej natury, który wyłania się z utworu	• podjąć polemikę z przesłaniem utworu
• zrelacjonować treść <i>Tanga</i> Sławomira Mrożka • zdefiniować pojęcie buntu • wymienić cechy bohatera romantycznego	• scharakteryzować Artura • wskazać cechy bohatera romantycznego w Arturze • wskazać cechy stylu romantycznego w wypowiedziach Artura • wskazać elementy groteskowe w utworze • wskazać konteksty literacki i historycznoliteracki	• wyjaśnić przyczyny niezgody Artura na zastaną rzeczywistość • omówić funkcję narzuconego przez Artura ceremoniału • porównać wypowiedzi Artura do monologów Konrada, wskazać podobieństwa i różnice pomiędzy nimi • omówić funkcję groteski w utworze • zaprezentować utwory, w których pojawia się motyw buntu	• omówić tragizm Artura	• omówić sposób przedstawienia motywu buntu w różnych utworach literackich
• zrelacjonować treść utworu <i>Mała apokalipsa</i> T. Konwickiego* • omówić świat przedstawiony w powieści • opisać przedstawioną w utworze rzeczywistość PRL-u-Straszny i śmieszny obraz PRL-u. <i>Mała apokalipsa</i> Tadeusza Konwickiego - Wędrownka w poszukiwaniu odpowiedzi –	• wypowiedzieć się na temat narracji • wskazać elementy autobiograficzne w utworze • scharakteryzować bohaterów pod kątem ich postaw i stosunku do ustroju	• wypowiedzieć się na temat funkcji nieokreślonego czasu i przestrzeni w powieści	• omówić symbolikę przestrzeni w powieści	
• zrelacjonować etapy wędrowki bohatera-narratora	• scharakteryzować bohatera-narratora • wskazać toposy i motywy literackie wykorzystane w kreacji przestrzeni • wskazać elementy katastroficzne w powieści	• omówić motywy działania bohatera • wskazać konteksty biblijne i omówić ich funkcję	• wypowiedzieć się na temat symbolicznego znaczenia wędrowki bohatera • zinterpretować znaczenie tytułu	• podjąć dyskusję na temat roli <i>paradygmatu polskiej kultury tyntejskiej</i> w powieści
• zrelacjonować treść opowiadania <i>Góra Edek</i> Marka Nowakowskiego	• omówić kreację bohaterów • wypowiedzieć się na temat narracji	• omówić funkcję nawiązań do <i>Tanga</i> Sławomira Mrożka	• wyjaśnić symboliczny sens sceny na parkingu	• omówić konteksty: społeczno-obyczajowy i literacki

• scharakteryzować bohaterów opowiadania - Górą Edek Marka Nowakowskiego	• wskazać konteksty: społeczno-obyczajowy i literacki	• omówić kontekst społeczno-obyczajowy lat 90. XX wieku	• zinterpretować tytuł	
• zrelacjonować treść dramatu <i>Antygona w Nowym Jorku</i> Janusza Głowackiego* • zaprezentować miejsce akcji dramatu- Antygona w Nowym Jorku Janusz Głowacki	• scharakteryzować bohaterów dramatu w kontekście losu emigranta i kryzysu bezdomności • omówić relacje pomiędzy bohaterami • wskazać utwory, w których pojawia się motyw domu	• omówić funkcję przestrzeni w dramacie • omówić rolę Policjanta • wskazać elementy tragiczne i komiczne w dramacie i określić ich funkcję • wypowiedzieć się na temat funkcji czekania w dramacie	• porównać <i>Antygonę w Nowym Jorku</i> i <i>Antygonę</i> Sofoklesa • wypowiedzieć się na temat fatum w obu dramatach • zinterpretować ostatnie słowa Policjanta	• omówić funkcję aluzji literackiej w dramacie • omówić sposób przedstawienia motywu domu w różnych tekstach kultury, uwzględniając szerokie konteksty
• zrelacjonować treść opowiadania <i>Miejsce</i> Andrzeja Stasiuka • określić rodzaj narracji	• wypowiedzieć się na temat narratora • zaprezentować różne płaszczyzny czasowe przedstawione w opowiadaniu • wskazać w tekście środki językowe • wskazać cechy realizmu magicznego w utworze • wskazać konteksty potrzebne do interpretacji utworu	• omówić funkcję przedstawienia różnych perspektyw czasowych w utworze • wypowiedzieć się na temat sposobu postrzegania przestrzeni w opowiadaniu • omówić rolę natury w opowiadaniu • omówić funkcję środków językowych użytych w tekście	• zinterpretować tytuł utworu • wypowiedzieć się na temat sposobu przedstawienia motywu przemijania w opowiadaniu	• omówić funkcję kontekstów przywołanych w utworze
• zrelacjonować treść opowiadania <i>Profesor Andrews w Warszawie</i> Olgi Tokarczuk • określić narrację w utworze	• omówić świat przedstawiony, uwzględniając kontekst historyczny • wypowiedzieć się na temat kreacji tytułowego bohatera • wskazać konteksty historyczne i literackie	• wskazać symbole występujące w opowiadaniu i omówić ich funkcję • omówić przyczyny zagubienia bohatera w Warszawie • omówić funkcję kontekstu literackiego • zaprezentować utwory, w których pojawia się topos labiryntu	• omówić symboliczne znaczenie toposu labiryntu w opowiadaniu • zinterpretować zakończenie utworu	• omówić sposób przedstawienia toposu labiryntu w różnych utworach literackich
• zrelacjonować treść fragmentu <i>Podróże z Herodotem</i> Ryszarda Kapuścińskiego • wskazać różnice kulturowe pomiędzy reporterem a spotkanymi ludźmi	• zaprezentować zdanie Kapuścińskiego na temat istoty zawodu reportera • scharakteryzować język, którym posługuje się autor	• omówić funkcję <i>Dziejów</i> Herodota w reportażu Kapuścińskiego • omówić sposób przedstawienia inności przez Kapuścińskiego • omówić funkcję fragmentów autobiograficznych	• wypowiedzieć się na temat znaczeń wędrówki w różnych epokach	• omówić ujęcie motywu podróży w różnych utworach literackich
• definiować zjawisko dezinformacji-	• omówić funkcję fake newsów w	• zaprezentować strategię odróżniania fake	• rozpoznać manipulację medialną w podanym	

komunikacja internetowa	procesie dezinformacji - wskazać różnice pomiędzy dezinformacją a kłamstwem - rozpoznać fake newsy	newsów od rzetelnych informacji - wyjaśnić, na czym polega nierzetelność wskazanych wypowiedzi - wyjaśnić, w jaki sposób dezinformacja przyczynia się do manipulowania informacją i opinią publiczną	przykładzie i wyjaśnić jej mechanizm	
- definiuje nowomowę - wymienić podstawowe właściwości nowomowy - wymienić zabiegi językowe, występujące w nowomowie - charakterystyka nowomowy	- wskazać literackie pochodzenie terminu - wskazać właściwości nowomowy w podanych tekstach - rozpoznać językowe cechy nowomowy w podanych przykładach	- wyjaśnić, na czym polegają językowe cechy nowomowy w podanych przykładach - omówić funkcję sloganów w podanych przykładach	uzasadnić, że podany tekst został napisany językiem nowomowy	analizować teksty propagandowe i wyjaśnić, jak nowomowa może wpływać na odbiorcę

2. Formy i obszary sprawdzania osiągnięć edukacyjnych ucznia

Pomiar osiągnięć edukacyjnych ucznia może odbywać się za pomocą następujących narzędzi:

testy diagnostyczne: próbna matura (nie podlegają ocenie stopniem szkolnym uwzględnionej w procesie oceniania śródrocznego i rocznego; uczeń otrzymuje wynik procentowy),

sprawdzian okresowy (materiał zrealizowany w danym półroczu),

praca klasowa (materiał obejmujący jeden dział; może mieć formę testu historycznoliterackiego, testu typu maturalnego „Język w użyciu” lub wypracowania),

sprawdzian (materiał obejmujący co najwyżej trzy ostatnie jednostki lekcyjne),

kartkówka (materiał obejmujący ostatnią jednostkę lekcyjną),

kartkówka z treści lektury (sprawdza znajomość lektury przed lub po jej omówieniu na lekcji),

odpowiedź ustna (materiał obejmujący co najwyżej trzy ostatnie jednostki lekcyjne).

3. Kryteria oceniania.

Wszystkie formy sprawdzania osiągnięć edukacyjnych są oceniane w skali: celujący, bardzo dobry, dobry, dostateczny, dopuszczający, niedostateczny.

Sprawdzian okresowy zapowiadany jest z dwutygodniowym wyprzedzeniem, co zostaje odnotowane w dzienniku elektronicznym. Poprzedza go powtórzenie materiału. W przypadku braku zaliczenia przez ucznia sprawdzianu okresowego w danym półroczu, obowiązek ten ciąży na uczniu w kolejnym półroczu w terminie ustalonym przez nauczyciela.

Prace klasowe są zapowiadane z tygodniowym wyprzedzeniem, co zostaje odnotowane w dzienniku elektronicznym.

Sprawdziany i kartkówki nauczyciel może zapowiedzieć, ale nie odnotowuje tego w dzienniku elektronicznym.

Uczeń nieobecny na pracy pisemnej powinien być przygotowany do jej napisania po powrocie do szkoły w terminie wyznaczonym przez nauczyciela.

Uczeń, u którego nauczyciel na lekcji stwierdził niesamodzielność przy pisaniu pracy, oddaje ją bezzwłocznie i odpowiada ustnie lub pisze jeszcze raz z tego zakresu materiału w terminie wyznaczonym przez nauczyciela. W przypadku stwierdzenia niesamodzielności w toku sprawdzania pracy przez nauczyciela, praca pisemna jest unieważniana, a uczeń ma obowiązek odpowiedzieć ustnie lub napisać ją w wyznaczonym przez nauczyciela terminie. O formie ustnej lub pisemnej decyduje nauczyciel. W obu przypadkach uzyskanej oceny nie można poprawić.

Uczeń przychodzący na lekcję po nieobecności krótszej niż 5 dni ma obowiązek przygotować się do lekcji. Nieobecność przynajmniej pięciodniowa usprawiedliwia nieprzygotowanie ucznia do lekcji pierwszego dnia po chorobie.

Uczeń ma prawo jeden raz w ciągu półroczu zgłosić nieprzygotowanie do niezapowiedzianej formy kontroli. Zgłoszenie może nastąpić w dowolnym momencie lekcji.

Uczeń, który opuścił więcej niż 50 % lekcji może nie być klasyfikowany. Dla ucznia, który opuścił lekcje z powodów usprawiedliwionych, przeprowadza się egzamin klasyfikacyjny.

Uczeń powinien zaliczyć wszystkie zaległe prace pisemne na 30 dni kalendarzowych przed klasyfikacyjnym posiedzeniem Rady Pedagogicznej.

Przy ocenianiu prac pisemnych brany jest pod uwagę procent poprawnych odpowiedzi, a ocena wystawiana jest według skali:

od 0% do 39% możliwych do uzyskania punktów – niedostateczny;
powyżej 39% do 52% możliwych do uzyskania punktów – dopuszczający;
powyżej 52% do 70% możliwych do uzyskania punktów – dostateczny;
powyżej 70% do 89% możliwych do uzyskania punktów – dobry;
powyżej 89% a poniżej 100% możliwych do uzyskania punktów – bardzo dobry;
100% możliwych do uzyskania punktów – celujący.

Ponadto:

Przy ocenianiu poszczególnych form sprawdzania osiągnięć edukacyjnych ucznia stosuje się następujące kryteria:

- próbna matura (nie podlega ocenie uwzględnionej stopniem szkolnym w procesie oceniania śródrocznego i rocznego, uczeń otrzymuje wynik procentowy, który wynika z kryteriów oceniania egzaminu maturalnego ustalonych przez CKE),
- sprawdzian okresowy – uczeń otrzymuje ocenę w zależności od osiągniętej przez niego liczby punktów za poszczególne zadania, zgodnie z powyższą skalą procentową,
- praca klasowa - uczeń otrzymuje ocenę w zależności od osiągniętej przez niego liczby punktów za poszczególne zadania, zgodnie z powyższą skalą procentową (test); wypracowanie oceniane jest według kryteriów oceniania wypowiedzi argumentacyjnej obowiązującej na egzaminie maturalnym, ustalonych przez CKE,
- sprawdzian - uczeń otrzymuje ocenę w zależności od osiągniętej przez niego liczby punktów za poszczególne zadania, zgodnie z powyższą skalą procentową,
- kartkówka - uczeń otrzymuje ocenę w zależności od osiągniętej przez niego liczby punktów za poszczególne zadania, zgodnie z powyższą skalą procentową,
- kartkówka z treści lektury - uczeń otrzymuje ocenę w zależności od osiągniętej przez niego liczby punktów za poszczególne zadania, zgodnie z powyższą skalą procentową,

- odpowiedź ustna – uczeń otrzymuje oceną uwzględniającą zgodność odpowiedzi z zadaniem pytaniem, jej zawartość merytoryczną, spójność i logikę oraz poprawność językową.

4. Narzędzia i zasady poprawiania ocen.

Uczeń ma prawo poprawić każdą ocenę bieżącą (za wyjątkiem celujący).

Do ustalenia oceny klasyfikacyjnej liczy się ocena wyższa jako ostateczna. Poprawa każdej oceny bieżącej może się odbyć tylko raz w terminie wyznaczonym przez nauczyciela. O formie poprawy decyduje nauczyciel.

Poprawy ocen bieżących powinny zakończyć się najpóźniej 10 dni roboczych przed terminem wystawienia oceny śródrocznej i rocznej podanym w kalendarzu czynności związanych z klasyfikowaniem i promowaniem uczniów.

Ocena śródroczna i roczna wystawiana jest przez nauczyciela uwzględniającego postępy edukacyjne ucznia. Dodatkowo nauczyciel bierze pod uwagę oceny bieżące uzyskane w trakcie roku szkolnego w poszczególnych półroczach.

5. Dostosowanie wymagań edukacyjnych dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i trudnościami w uczeniu się

Uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE) posiadający orzeczenie lub opinię z Poradni Psychologiczno–Pedagogicznej (PPP), oceniany jest z uwzględnieniem zaleceń zawartych w wyżej wymienionych dokumentach, zgodnie z jego indywidualnymi możliwościami psychofizycznymi oraz potrzebami edukacyjnymi. Obejmuje to zarówno ocenianie bieżące, śródroczne i końcoworoczne (w tym egzaminy), jak i ocenę z zachowania.

Trudność / potrzeba

Sposób dostosowania na języku polskim

Wydłużenie czasu pracy, jeśli wynika to z zaleceń zawartych w opinii lub orzeczeniu.

Nieocenianie poprawności ortograficznej i interpunkcyjnej w notatce syntetyzującej.

Dysleksja / dysortografia

W ocenie poprawności ortograficznej wypracowania nauczyciel będzie uwzględniał następujące błędy (tzn. liczył je jako błędy ortograficzne):

- błędy w zapisie wyrazów z u – ó, ż – rz, h – ch
- łamanie zasady pisania wielką literą na początku zdania.

W ocenie poprawności ortograficznej wypracowania nauczyciel nie będzie uwzględniał innych niż wymienione wyżej błędów w zapisie (tzn. nie będzie liczył ich jako błędy ortograficzne), w tym:

- dodawania, opuszczania, przestawiania liter, sylab lub całych wyrazów
 - mylenia liter – o podobnym kształcie (a – o, l – ł – t, n – r, m – n, u – w, e – ę, a – ą, i – j, u – y) – dużych i małych (z wyjątkiem początku zdania) – odpowiedników głosek zbliżonych fonetycznie (b – p, d – t, w – f, g – k, dz – c, sz – s, i – y, ę – em – en, ą – om – on, ś – ź, ć – dź) – różniących się w położeniu w stosunku do osi pionowej (p – b, d – b) lub poziomej (m – w, n – u, b – p, d – g, p – g)
- ominięcia drobnych elementów graficznych, w tym – oznaczania miękkości nad literami – kropki (dź, ź, i, j) – „ogonków” przy literach ą lub ę i kreski (wężyka) przy literach ó, t lub ł
- błędów dotyczących podziału wyrazu
- utraty dźwięczności (kóska zamiast kózka, proźba zamiast prośba)
- błędów wynikających ze schematycznego stosowania zasad ortografii, np. startóje bo startować
- mylenia przedrostków z przyimkami, np.: pode szły; błędnego zapisywania przyimków z rzeczownikami i przysłówkami, np.: wklasie, zachwilę, na pewno
- niewłaściwego zapisu spółgłosek miękkich, np.: rosinie zamiast rośnie, skosiny zamiast skośny.

Nieocenianie estetyki pisma; akceptowanie pisma drukowanego (jeśli znajduje się taki zapis w zaleceniach zawartych w opinii); w przypadku nieczytelnego zapisu możliwość pisania na komputerze.

Dysgrafia

Autyzm / zespół Aspergera

Stała i przewidywalna struktura sprawdzania; jednoznaczne, dosłowne polecenia; ograniczenie bodźców rozpraszających; możliwość pracy w spokojnym miejscu, jeśli wynika to z potrzeb ucznia; dodatkowy czas na organizację odpowiedzi.

ADHD / trudności z koncentracją

Jasna kolejność poleceń, ograniczenie bodźców rozpraszających, możliwość krótkiej przerwy organizacyjnej,

	przypomnienie o konieczności sprawdzenia wszystkich odpowiedzi.
Niepełnosprawność słuchu	Polecenia przekazywane również w formie pisemnej, zapewnienie widoczności twarzy nauczyciela, ograniczenie hałasu, sprawdzanie rozumienia polecenia; materiały wizualne i pisemne stosowane jako wsparcie.
Niepełnosprawność wzroku	Materiały dostosowane do możliwości ucznia (powiększony druk, wersja elektroniczna, odpowiedni kontrast); opis słowny schematów i ilustracji; wydłużenie czasu; możliwość odpowiedzi w formie ustalonej z uczniem. Przy ocenie zadań graficznych uwzględnia się ograniczenia wynikające z dysfunkcji.
Niepełnosprawność ruchowa / ograniczenia motoryczne	Wydłużenie czasu pisania, możliwość korzystania z komputera lub innego uzgodnionego sposobu zapisu, ograniczenie wymagań dotyczących sprawności manualnej.
Niepełnosprawność intelektualna	Wymagania i kryteria oceniania dostosowuje się indywidualnie na podstawie orzeczenia i IPET. Ocenie podlega przede wszystkim stopień osiągania celów określonych dla ucznia, postęp i samodzielność w granicach jego możliwości.

Ponadto:

W przypadku stwierdzonej dysleksji rozwojowej uczniowie na zajęciach z języka polskiego nie muszą głośno czytać tekstu, by nie stwarzać sytuacji dla nich stresujących.

Jeśli uczniowi przysługuje wydłużenie czasu pracy na egzaminie, to podczas pracy pisemnej na lekcji przysługuje mu wydłużenie czasu pracy adekwatnie do przewidzianego czasu trwania sprawdzianu.

W stosunku do dzieci z dysfunkcjami należy stosować wiele pochwał jako czynnik motywujący.

Uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi może na lekcjach języka polskiego używać tabletu lub laptopa w celu wykonywania notatek lub korzystania z e-podręczników, o ile jest to zgodne z zaleceniami zawartymi w orzeczeniu lub opinii PPP.

6. Warunki i tryb uzyskiwania wyższej niż przewidywana proponowanej oceny rocznej.

Uczeń, który zgłasza chęć zmiany oceny na wyższą niż przewidywana roczna ocena klasyfikacyjna, może przystąpić do sprawdzianu wiadomości i umiejętności obejmującego zakres materiału z danego roku szkolnego, pod warunkiem, że:

- był obecny na wszystkich pracach klasowych lub napisał je w późniejszym terminie,
- przynajmniej połowa prac klasowych (bądź ich popraw) jest zaliczona na co najmniej taką ocenę, jaką chce uzyskać w końcowej klasyfikacji.

Zakres materiału, kryteria oceniania, formę i termin ustala nauczyciel. Zadania sprawdzające (pisemne i ustne) odpowiadają stopniem trudności ocenie, o którą ubiega się uczeń.

Ocena, którą uczeń otrzyma (z części pisemnej i ustnej) nie może skutkować obniżeniem pierwotnej oceny przewidywanej przez nauczyciela.

Przewidywana roczna ocena klasyfikacyjna z języka polskiego jest wpisana do dziennika elektronicznego na 14 dni roboczych przed radą klasyfikacyjną i nie jest oceną ostateczną. W sytuacji, gdy uczeń lekceważy obowiązki szkolne lub nie wykazuje dalszych postępów w nauce, może ona ulec zmianie na ocenę niższą niż przewidywana.

7. Zasady informowania o ocenach

Nauczyciel - uczeń:

Uczeń ma możliwość otrzymania dodatkowych wyjaśnień i uzasadnień do wystawionej oceny.

Oceny są wpisywane do elektronicznego dziennika lekcyjnego.

Zastrzeżenia do ocen można zgłaszać jedynie w dniu wystawienia oceny, bezpośrednio do nauczyciela.

Nauczyciel - rodzice:

Rodzice mogą monitorować postępy edukacyjne dzieci poprzez wgląd do dziennika elektronicznego.

Podczas wywiadówek, rozmów indywidualnych wychowawca przekazuje rodzicom informacje o aktualnym stanie postępów w nauce oraz dostarcza informacji o trudnościach i uzdolnieniach ucznia. W sytuacjach wymagających wyjaśnienia problemu rodzic może skontaktować się poprzez dziennik elektroniczny lub osobiście z nauczycielem uczącym przedmiotu. Z każdego spotkania sporządzona zostaje notatka.

Nauczyciel - wychowawca klasy - pedagog szkolny:

Nauczyciel wpisuje oceny do dziennika elektronicznego.

Nauczyciel w ramach spotkań dotyczących pomocy psychologiczno-pedagogicznej informuje

wychowawcę klasy i pedagoga szkolnego o aktualnych osiągnięciach, trudnościach i zachowaniu ucznia.

8. Postanowienia końcowe.

Obowiązkiem ucznia jest posiadanie na lekcji podręcznika oraz zeszytu przedmiotowego. O możliwości korzystania na lekcji języka polskiego z tabletu zastępującego zeszyt oraz podręcznika w wersji elektronicznej na tablecie decyduje indywidualnie każdy nauczyciel języka polskiego.

Nauczyciel stosuje indywidualizację nauczania.

Jeżeli nauczyciel zaobserwuje u ucznia trudności w nauce, to zgłasza ten fakt do wychowawcy celem dalszej diagnozy.

Jeżeli nauczyciel zaobserwuje u ucznia szczególne uzdolnienia polonistyczne, to zgłasza ten fakt do wychowawcy i pedagoga szkolnego celem dalszej diagnozy.

W celu utrwalenia wiadomości poznanych na lekcji nauczyciel może zadać pracę domową, ale nie podlega ona ocenie.

POU podlega ewaluacji.

Opracował Zespół Nauczycieli Języka Polskiego:

Beata Frączkiewicz

Agnieszka Marczevska

Katarzyna Posobkiewicz

Katarzyna Szwed

Iwona Wójcik

Dorota Sieniek